

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз — SVOBODA — Published by the Ukrainian National Association

ЦІНА $1.00 РАЗ НА ТИЖДЕНЬ ONCE A WEEK PRICE $1.00

РІК CVIII П'ЯТНИЦЯ, 22 ЧЕРВНЯ 2001 ЧИСЛО 25 VOL. CVIII FRIDAY, JUNE 22, 2001 No. 25

Переддень історичної візити

Р. Л. Хомяк

КИЇВ — Українська Греко-Католицька Церква повинна відслужити бодай один Молебень подяки в намірення Російської Православної Церкви. Протягом останніх місяців засоби масової інформації подали більше інформацій про УГКЦ, ніж за останні десятиліття – у великій мірі завдяки заходам Московського патріярхату РПЦ і Патріярха Алексія II особисто.

Московський патріярхат ужив десятки заходів, щоб перешкодити візиті Папи Римського в Україну, найчастіше мотивуючи це тим, що у незалежній Україні греко-католики відібрали багато храмів, які належали Російській Православній Церкві, або, як вкотре вже недавно заявляв журналістам Патріярх Алексій, греко-католики „розгромили три православні епархії у Львові, Івано-Франківську і Тернополі".

Але кожного разу, коли засоби масової інформації, зокрема західні, писали про це, вони тут же пояснювали, хто ці греко-католики, та що 1946 року, з наказу Сталіна, їхні церкви були передані Російській Православній Церкві, а ієрархи й священики репресовані. І ще те, що Греко-Католицька Церква вижила в катакомбах до розвалу Совєтського Союзу. І так, тиждень за тижнем, відколи тільки почали з'являтись згадки про паломництво Папи до України.

Що вражало у всіх тих заходах, це, по-перше, вплив Російської Православної Церкви на уряд Росії. По-друге – сліпа віра люду божого – прихожан Української Православної Церкви Московського патріярхату (найбільшої із православних Церков в Україні) в усе те, що їм говорять їхні батюшки.

Що стосується впливів ієрархії РПЦ на уряд Росії ,то це демонстрували письмені й особисті звернення російського президента і міністрів до Папи, щоб той скасував або відклав поїздку до України. Подібного тиску зазнав також Президент України, але Леонід Кучма стійко тримався принципу, що він запросив Папу як голову держави Ватикан, з якою Україна втримує дипломатичні стосунки. А за місяць до візити один із російських сайтів на Інтернеті, яким керує дорадник Президента Путіна, з'явилась фальшива інформація, мовляв, Президент Кучма просив Папу відкласти візиту до вересня, бо червневий приїзд Папи збігається з 60-ою річницею нападу Гітлера на Совєтський Союз. Логіки тут шукати дарма.

А миряни Української Православної Церкви Московського патріярхату зі своїми священиками, монахами й монахинями влаштовували походи біля Верховної Ради, Кабінету Міністрів і Президентської Адміністрації проти приїзду Папи до України. Вони то виявляли страх перед Католицькою Церквою, то ідентифікували її з дияволом. В розмовах з журналістами говорили такі нісенітниці (але з повним переконанням), як те, що Бог не розуміє української мови, тому вони притримуються церковно-слов'янської у своїх відправах, і те, що вони протестують, бо хочуть захистити своїх дітей перед впливом Папи, що Україна є православною країною, не католицькою. Логіки і тут шукати дарма.

Росіяни мають тенденцію „переборщувати" свої заходи. Ефект виходить протилежним від бажаного. Так і тут – багатьом вони просто набридли своєю опозицією до візити Папи, а в інших піднесли зацікавлення до цієї події.

Тим часом приготування до візити Папи вже дали позитивні наслідки, які залишаться і після його від'їзду.

Наприклад, Львів знаний зі своїх "цілевих" дій, себто починає щось робити прискореними темпами, коли на обрії з'являється якась оказія. Так було, коли до Львова приїжджала Гілларі Клінтон. Так було. як у Львові відбулася нарада голів східніх і центральних держав Европи. Так і тепер, з приводу візити Папи: Львів знову трохи причепурився. Але помимо 11років демократичної влади у Львові, місто все ще не розв'язало таких старих питань, як готелі і вода, а це два головні атрибути туризму – великого, і далеко не повністю здійсненого потенціялу міста Лева.

Київ, навпаки, протягом останніх шести років постійно покращає свій вигляд під керівництвом мера-будівельника Олександра Омельченка, а з приводу 10-річчя Незалежности і візити Папи будівництво кипить цілодобово. Навіть досі занедбаний спортовий комплекс "Чайка" за межею столиці був оновлений, бо там відбудуться папські літургії.

Знову ж українська туристська індустрія мала б замовити Молебень за Папу, бо його приїзд до України може трохи розкути кайдани, в яких вона знаходиться.

(Закінчення на стор. 3)

Поїздка Президента Буша до Европи

Лора і Джордж Буші

ВАШІНҐТОН. – Джордж Буш 11 червня розпочав свою першу в ролі Президента п'ятиденну поїздку до Европи, відвідавши Еспанію, Бельгію, Швецію, Польщу і Словенію. Це також була його перша зустріч і взаємодія з провідниками Европейського Союзу і Організації Північно-Атлантійського Договору (НАТО). Згідно з усіми даними, поїздка та зустрічі були успішними.

У своєму головному виступі під час поїздки у Польщі 15 червня Президент Буш представив своє бачення більшої та багатшої Европи. Підкреслюючи важливі точки своєї політики у головній промові у Варшавському університеті, Дж. Буш переконував і заохочував европейців працювати для „цілого і вільного" материка. Він також закликав до поширення ЕС і НАТО до країн Східньої Европи. „Я вірю, що членами НАТО повинні стати всі европейські демократії, котрі цього бажають і є готові ділити відповідальності, які приходять з членством у НАТО". На його думку, Европейська інтеґрація повинна включати Росію, Україну, Польщу та Балкани. Велика частина його промови була спрямована до Росії. „ Ми розраховуємо на успіх Росії та очікуємо дня, коли Росія вповні стане реформованою". Крім того, він уважає, що США та Европа „можуть і повинні будувати взаємини з Росією та всіма іншими країнами, котрі появилися з упадком колишнього Совєтського Союзу". Публіка голосно оплескувала його слова: „Росія є частиною Европи. НАТО навіть зі своїм поширенням не є ворогом Росії.

(Закінчення на стор. 4)

ЕБРР має намір активніше діяти в Україні і Росії, країнах СНД

КИЇВ. – Европейський банк реконструкції та розвитку має намір розширювати свою діяльність в Україні, Росії та інших країнах СНД. Про це повідомив президент ЕБРР Жан Лем'єр 19 червня під час зустрічі з Президентом України Леонідом Кучмою. За словами Ж. Лем'єра, інвестиційна діяльність ЕБРР буде поширена не лише на енерґетичну галузь.

Ж. Лем'єр відвідав Україну 18-20 червня. Л. Кучма і Ж. Лем'єр обговорили питання добудови компенсувальних потужностей на Рівненській і Хмельницькій АЕС і, як наголосив Л. Кучма, Україна зацікавлена в їх добудові та розраховує, що „Велика сімка" виконає свої зобов'язання перед Україною після закриття Чорнобильської АЕС. За словами Ж. Лем'єра, ЕБРР вітає „останні кроки Президента й уряду з реформування економіки, і має намір у ці кроки вкласти кошти". Він висловив побажання, щоб Л. Кучма вважав „ЕБРР українським банком".

Жан Лем'єр також зустрівся з прем'єр-міністром України Анатолієм Кінахом. Під час зустрічі Ж. Лем'єр заявив, що ЕБРР вклав в українську економіку значні інвестиції, однак „готовий на більше". А. Кінах підкреслив, що уряд не

Президент Европейського банку реконструкції і розвитку Жан Лем'єр

бачить альтернатив інтеґрації України в европейське співтовариство, і в цьому контексті Україна збирається „закріпляти і поглиблювати" співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями, у тому числі з ЕБРР. А. Кінах розповів Ж. Лем'єрові про основні показники роботи економіки за п'ять місяців ц.р., зазначивши, що на макроекономічному рівні „економіка розвивається дуже динамічно".

УКРАЇНА ЗА ТИЖДЕНЬ

Біля керма Верховної Ради – без змін

КИЇВ. – Керівництво Верховної Ради поки буде лишатися на своїх посадах, оскільки зранку у вівторок, 19 червня, український парламент не включив до порядку денного проєкти постанов щодо відкликання голови ВР Івана Плюща і двох заступників, Віктора Медведчука та Степана Гавриша, з їхніх посад . Жоден проєкт не набрав необхідної кількости голосів. За відкликання І. Плюща з посади голови Верховної Ради України проголосувало лише 146 народних депутатів, за відкликання Медведчука – 185, за відкликання Степана Гавриш – 144 голоси. Таким чином усі троє керівників Верховної Ради не набрали потрібних 226 голосів. Проєкти постанов щодо відставки Івана Плюща, Віктора Медведчука та Степана Гавриша були внесені членами комуністичної фракції в українському парляменті.

Українець обраний судею Міжнародного кримінального трибуналу

КИЇВ. – Провідний український фахівець у галузі міжнародного права, професор Володимир Василенко вибраний 12 червня суддею Міжнародного кримінального трибуналу для колишньої Юґославії, під час виборів додаткових суддів цього органу. Як повідомили в постійному представництві України при ООН у Нью-Йорку, обрання В. Василенка продемонструвало визнання світовою спільнотою авторитету української міжнародно-правової школи. Унікальність цієї події полягає в тому, що вперше за час членства України в ООН її представник був обраний в один із ключових юридичних органів, і вперше членом Міжнародного трибуналу для колишньої Юґославії став представник Східньої Европи.

В Симферополі відкрито консульство Казахстану

СИМФЕРОПОЛЬ. – Рішення про організацію і відкриття казахського консульства в Криму було прийняте 14 червня відповідно до домовленостей між МЗС України і Казахстану. Консульство Казахстану є першим консульством цієї країни в Україні і другим консульством чужоземної держави в Симферополі. Раніше у Симферополі було відкрите генеральне консульство Російської Федерації.

Президент України відкрив пам'ятник князеві Данилові Галицькому

ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКИЙ. – Президент України Леонід Кучма у неділю, 17 червня, тут відкрив пам'ятник князеві Данилові Галицькому з нагоди 800-річчя від його народження. На відкритті пам'ятника глава української держави зазначив, що постать князя Данила Галицького – „справді непересічна, більше того, унікальна не лише в українській, а й у европейській історії". Л. Кучма підкреслив, що стараннями Данила Галицького зводилися нові міста і храми, розвивалися ремесла і торгівля, оберігалися християнські святині, налагоджувалися добрі взаємини з сусідами. Відкриття пам'ятника Данилові Галицькому є „ще одним знаком спадкоємности та нерозривности усіх діянь і духовного поступу нашого народу – від сивої прадавнини до сучасности". Автор пам'ятника – скульптор Теодозія Бріж (нині покійна). Реставрацію провели її чоловік Євген Безнисько і син Ярема. Пам'ятник виготовлений з бронзи на бетонному постаменті.

Нові правила реєстрації для чужоземних відвідувачів

КИЇВ. – Президент України Леонід Кучма в понеділок, 18 червня, підписав указ про додаткові заходи щодо здійснення права людини на свободу пересування і вільний вибір місця проживання. Згідно з указом, починаючи з 1 липня цього року, реєстрація чужоземців, які у встановленому порядку в'їжджають в Україну, та їх паспортних документів здійснюється тільки в пунктах перепуску через державний кордон. Раніше чужоземці крім реєстрації в пунктах перепуску, були зобов'язані реєструватися у місцевих органах внутрішніх справ.

А. Пашко опротестовує назву громадської організації „Чорний Віл"

КИЇВ. – Вдова загиблого провідника Народного Руху України В'ячеслава Чорновола Атена Пашко вважає „спекулятивним та неетичним" використання назви „Чорний Віл" структурою, що створюється як протиставлення Народному Рухові України. У заяві 18 червня А. Пашко закликає не спекулювати іменем В.Чорновола, оскільки у назві „Чорний Віл" прозоро прочитується прізвище її чоловіка. Ініціятором утворення Всеукраїнської громадської організації „Чорний Віл" є народний депутат, колишній член НРУ Михайло Косів. У травні М. Косів вийшов з партії. Наразі осередки організації „Чорний Віл" створено у Житомирі, Одесі, Кіровограді та Дніпропетровську. У своїй заяві Атена Пашко наголошує, що така організація „створюється саме перед виборами і переслідує цілком конкретну мету". На її думку, це „недоцільна і шкідлива" справа. „Дуже прошу, не вживайте імені В.Чорновола всує, не спекулюйте його словами, вирваними з історичного та ситуаційного контексту", – звертається Атена Пашко до ініціяторів утворення Всеукраїнської громадської організації „Чорний Віл".

У Парижі розпочався 44-та міжнародна авіокосмічна виставка „Лє Бурже-2001"

КИЇВ. – У неділю, 17 червня, у Парижі розпочалася 44 міжнародна авіакосмічна виставка „Лє Бурже-2001". На цій виставці Україна представила найбільший у світі вантажний літак Ан-225 „Мрія", який може підняти на борт 250 тонн вантажу, та нову модифікацію – літак Ан-74ТК-300, створений на початку цього року у Харкові. У виставці беруть участь понад 30 українських космічних авіопідприємств. Офіційну делеґацію України очолює голова Державної комісії з питань оборонно-промислового комплексу Володимир Горбулін.

Президент України – учасник народного віча

ЛУЦЬК. – Президент України Леонід Кучма в суботу, 16 червня, взяв участь у народному вічі з нагоди 350-річчя Берестецької битви. Віче проходило в Берестечку Горохівського району, Волинської области. У ньому взяли участь близько три тисячі осіб, які прийшли з численними, державними прапорами, козацькими знаменами та гаслами: „Стара слава нову любить", „Леоніду Даниловичу дякуємо за стабільність в державі", „А ми тую козацькую славу збережемо", „Будьмо достойні козацької слави", „Ми – за змішану систему виборів". Місто Берестечко розміщене на берегах річки Стир, за 25 км від Горохова, на межі Волинської, Львівської та Рівненської областей. 28 червня (10 липня) 1651 року під Берестечком відбулася велика битва між військами Богдана Хмельницького і польського короля Яна II Казимира.

Нова програма запобігання СНІД-у

ЛЬВІВ. – На програму запобігання СНІД-у аґентство США з міжнародного розвитку та Европейська комісія нададуть Україні 4 мільйони долярів. Презентація програми, яка триватиме 2.5 року і охопить 5 реґіонів, Донецьку, Херсонську, Харківську та Львівську області, а також Крим, відбулася 14 червня у Львові. Метою проєкту є вдосконалення вже чинних програм зі запобігання СНІД-у та долучення до сфери їхнього охоплення малозабезпечених та вразливих груп населення, зокрема наркоманів та повій. Важливим пунктом програми буде співпраця медиків з журналістами. В інтерв'ю „Німецькій хвилі" учасниця групи плянування Марія Кухар зауважила: „Ніхто з медиків не вміє працювати зі ЗМІ, а самі представники преси не вміють, у свою чергу, правильно висвітлювати ці питання".

Найбільш поширений злочин в Україні – тортури в міліції

КИЇВ. – З початку року кілька сотень громадян України звернулися до Уповноваженого Верховної Ради з прав людини Ніни Карпачової зі скаргами на застосування проти них тортур у міліції та місцях позбавлення волі. Про це повідомив 13 червня уповноважений на круглому столі „Підіймаймо свій голос на захист прав людини!", проведеного Українською асоціяцією „Міжнародна амнестія", яка представила щорічну доповідь „Міжнародна амнестія-2001". В оприлюдненому щорічному звіті цієї організації, зазначається, що в Україні досить поширене грубе ставлення правоохоронців до затриманих. Правозахисники звинувачують українську міліцію в катуванні людей, що знаходяться під слідством, і у „вибиванні зізнань".

Діти тупіють через нестачу йоду

КИЇВ. – В дітей, які народилися в Україні за останні 10 років, інтелектуальний рівень нижчий на 10-15 відсотків від потенційно можливого через дефіцит йоду в організмі. Про це заявив керівник спільної місії ЮНІСЕФ, Центру контролі за захворюваннями (США) та Інституту Еморі професор Ґлен Маберлі. Водночас, у порівнянні з іншими країнами, в Україні проблема йододефіциту може бути вирішена шляхом заміни в раціоні населення звичайної солі йодованою. Проблема полягає не в переведенні всього виробництва солі на йодовану, а в тому, що населення не бачить різниці між йодованою та нейодованою сіллю. Проблема йододефіциту і наслідків від нього (зниження розумового рівня населення) починаються з нестачі йоду в організмі вагітної жінки, через що при формуванні клітин мозку плід не отримує достатньо цього мікроелементу. В подальшому йододефіцит позначається на розумовому розвитку дитини. З початку 90-их років ознаки йододефіциту спостерігаються у всього населення України.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Л. Кучма закликає Росію та ЕС до приватизації газотранспортної системи України

КИЇВ. – На засіданні Координаційної ради з питань закордонних інвестицій 19 червня Президент України Леонід Кучма закликав Росію та Европейський Союз взяти участь у приватизації газотранспортної системи України. Він нагадав про необхідність існування трьох сторін у процесі переговорів: „ Це Україна, через яку йдуть газопроводи, країни ЕС, а також Росія як головний постачальник газу, інтерес якої ми не маємо права не враховувати". Президент розуміє „бажання Росії мати 51 відс. комунікацій в Україні", але „нам хочеться мати три рівноправні сторони цього процесу", сказав Л. Кучма.

Екс-прем'єр-міністер України Віктор Ющенко неодноразово висловлювався проти приватизації української газотранспортної системи, підкреслював, що суспільство України не готове до „енергетичного ринку Европи". Питання приватизації в Україні реґулюється затвердженою Верховною Радою програмою приватизації на 2000-2003 роки, яка не передбачає приватизації газотранспортної мережі. На тому ж засіданні Президент України Леонід Кучма також заявив, що „не боїться побудови газопроводу за межами України".

В Москві підписано угоду щодо створення консорціюму з будівництва газопроводу через Білорусь, Польщу і Словаччину в обхід України. До його складу увійшли російський "Газпром", італійська SNAM, французька Gaz de France і німецькі Wintershall і Rubrgaz. Президенти Польщі і Словаччини заявили раніше, що ніколи не ухвалять рішення, яке зашкодило б інтересам України.

УНІАН

Провели в останню дорогу д-ра Івана Флиса

Українська громада провела на вічний спочинок д-ра Івана О. Флиса, колишнього головного предсідника Українського Народного Союзу, який помер 8 червня 2001 року, після довгої і важкої недуги, на 79-му році життя.

Панахиду відслужено 12 червня в похоронному заведенні Гуміста в Кергонксоні, Н.Й., похоронні відправи – в середу, 13 червня, в місцевій церкві Пресвятої Трійці відслужив о. парох Юрій Годенчук, а відтак на цвинтарі св. Духа в Гемптонбургу, Н. Й.

У вщерть виповненій залі похоронного заведення, крім місцевих громадян, було присутнє велике число сеньйорів УНСоюзу, які у той час відбували свій Річний з'їзд на Союзівці. Голова УНС Уляна Дячук у прощальному слові, англійською мовою, накреслила сильветку покійного, його життєпис, заслуги перед УНСоюзу і громадою.

Після смерти своєї дружини у 1991 році Іван Флис поселився у своєї доньки Феліції в стейті Вермонт. Однак, другим домом для нього була Союзівка, де працював його син з двома внучками, якими втішався. Жартуючи, завжди казав, що радо приїжджає на Союзівку, де може довідатися про життя української громади. У своєму слові предсідник УНСоюзу Уляна Дячук згадала про вальори Флиса – досконалого провідника, чесного і людяного громадянина, але теж принципового у справах, коли йшлося про добро організації чи установи, яку він очолював. Закінчуючи своє слово, пані Дячук згадала, що здоровий гумор І. Флиса, його приємна особистість і готовість помогти приєднували йому приятелів, а також помагали долати різні лиха.

З черги, автор цих рядків прощаючись з Покійним від УАКРади, окреслив діяльність д-ра Флиса на постах організацій, які змагалися за демократичні принципи і правопорядок в громадському житті – спершу в Комітеті за Правопорядок в УККА, після неславного 13-го Конґресу УККА у 1980 році, а відтак в Українській Американській Координаційній Раді, від 1983 року і до переходу на емеритуру.

Підкреслюючи його чесноти, як люблячого мужа, батька, дідуся, широкого українського патріота, доповідач згадав про його здібності як провідника і відважного громадянина, який не вагався перебрати ці пости у дуже невідрадні часи у нашій спільноті. Віддаючи Покійному останній салют від УАКРади, доповідач запевнив, що УАКРада далі продовжуватиме працю в дусі тих принципів, за які д-р Іван Флис змагався довгі роки.

На тризні член Екзекутиви УАКРади Євген Стахів говорив про всебічну діяльність І. Флиса від 1950 року, про гурток національних танців, які провадив разом з В. Бакадом, про працю помічника адміністратора Українського Народного Дому в Нью-Йорку, в 1953-1954 роках, коли ще був студентом. Згодом – адвокат, голова Дирекції кредитівки в Нью-Йорку (1970-1978) – заступник голови УНС і голова (1978-1990). Це був час найбільш бурхливого громадського життя в Америці.

У 1989 року УАКР і УККА влаштували відзначення 175-річчя народин Тараса Шевченка коло пам'ятника у Вашінгтоні. 1987 року І. Флис на чолі делегації УАКР брав участь в Конгресі СКВУ в Торонто, де виборов рівноправність УАКР з УККА і право репрезентувати українців Америки на світовому форумі.

1988 року УАКРада разом з УККА влаштували 1000-ліття Християнства в Україні у Вашінгтоні. Всі ці імпрези були за головства д-ра Івана Флиса в УАКРаді.

Світла пам'ять про Івана Флиса, як почесного голову УАКРади, залишиться назавжди у наших серцях.

Д-р Роман Барановський

На захист вулиці Тараса Шевченка

НЬЮ-ЙОРК. – У вівторок, 29 травня, перед початком зборів у справі розбудови посілостей університету Купер Юніон, відбулася акція протесту української громади перед головним будинком університету. Цю акцію провів новостворений 127-ий Відділ Союзу Українок Америки у співучасті з Літературно-мистецьким клюбом.

Головна ціль українського протесту – не допустити запланованої ліквідації назви вулиці Тараса Шевченка з офіційних мап міста Нью-Йорку. Оксана Лиховид (голова 127-го Відділу СУА), і члени відділу співали пісні на вірші Тараса Шевченка: „Заповіт", „Думи мої" і „Реве та стогне Дніпр широкий". За кобзарським звичаєм, приграла на бандурі Лаврентія Туркевич.

Учасники акції тримали в руках транспаранти, між якими був портрет Тараса Шевченка. Інші транспоранти – це копії малюнку на шклі Ярослави Сурмач-Милз, який був видрукований на обкладинці „Daily News Magazine" (травень, 1978 р.). На ньому зображений момент гагілок на Великдень при парафії св. Юра на розі вулиці Тараса Шевченка. Отже, вже тоді Нью-Йорк визнавав цей куточок Мангетену як центр української дільниці.

На транспарантах теж були поміщені гасла: „Тарас Шевченко (1814-1861) – Український Кобзар і Пророк", „Українська громада протестує проти ліквідації назви вулиці Тараса Шевченка", „Вулиці Тараса Шевченка – 'Так!', ліквідації вулиці – 'Ні!'", „Вулиця Шевченка, а не смітник Шевченка!", „Українські американці теж голосують!", „Зупиніть дискримінацію 'Малої України!'", „Нью-Йорк не має поняття про свою українську культурну спадщину!", „Нью-Йорк! Ти ігноруєш культуру української громади Іст Виледж, 'Малої України!', „Місто Нью-Йорк! Ти нищиш культуру української громади!!!", „Тарас Шевченко двічі переслідуваний: колись царською Росією, а тепер Нью-Йорком". Транспаранти були виконані й оформлені мистцем Ярославою Ґеруляк, головою Літературно-мистецького клюбу й Ґалерії „Маяна". Під час зборів у великій залі Купер Юніон Ярослав Куровицький, голова Комітету за збереження вулиці імені Шевченка, висловив подяку 127-му Відділові СУА за співучасть у протестній акції, а особливо – за підготову транспарантів.

Пікетувальники перед входом до Купер-Юніон.

Лаврентія Туркевич

Фото Андрія Мазура

Від редакції: *У вівторок, 19 червня, в Українському Народному Домі в Нью-Йорку відбулося чергове засідання громадських утворень, об'єднаних в коаліцію „За збереження Іст Вилидж", до складу якої входить і Комітет „За збереження вулиці Т. Шевченка". З приємністю констатуємо, що масова участь українців у зборах в Купер Юніон 29 травня і їхні справедливі вимоги звернули на себе увагу ньюйоркських політиків. Наприклад, стейтовий сенатор Томас Двейн активно підтримує українців і неукраїнців в околиці церкви св Юра, які протестують проти плянів університету Купер Юніон перебудувати цю околицю згідно зі своїми вузькими потребами. „Свобода" й надалі інформуватиме читачів, як розв'язуватиметься ця проблема.*

Переддень...

(Закінчення зі стор. 1)

Протягом останніх років кількість відвідувачів України серйозно зменшилась: порядком мільйонів! Ключовим чинником цього є справа віз, які треба одержувати мешканцям багатьох країн, в тому числі американцям, котрі хочуть приїхати до України. З приводу відвідин Папи Міністерство закордонних справ України відкрило додаткові консульські пункти біля кордону України в Польщі й Угорщині; доручило прикордоникам пропускати паломників у полегшеному режимі; призупинило продаж обов'язкового медичного забезпечення, яке протягом останніх п'яти років непотрібно сповільнювало рух осіб, які перетинали кордон України.

Щодо в'їзних віз для американців, то Міністерство закордонних справ України притримується принципу паритету: США вимагають віз від українців, Україна вимагає віз від американців, дарма що такі сусідні країни, як Польща, Угорщина, Словаччина, Прибалтійські країни пропускають відвідувачів з американськими паспортами без віз.

Керівник консульського департаменту в міністерстві Віктор Кирик особисто схильний впускати американських туристів без віз, але каже, що проти цього в Україні є стільки ж людей, скільки прихильників безвізового в'їзду для осіб з американськими пашпортами.

Суми, які Україна заробляє з продажу віз, бліднуть перед великими сумами, які вона не отримує від туристів, які сюди не приїжджають через бюрократичні ускладнення. Туристи не тільки впорскують великі суми грошей в економіку будь-якої країни, але в Україні вони немалі гроші вкладають прямо в державну скарбницю: в ціні кожного горнятка кави чи пляшки пива вони сплачують 20 відсотків податку на добавлену вартість, (або VAT — value added tax).

Приїзд Папи, безумовно, пожвавить кволу українську туристичну індустрію, а полегшена процедура в'їзду в Україну бодай частково діятиме і в майбутньому. І може, більше людей подумає про відвідини України.

У 1980-их роках Папа відвідував маленьку африканську країну Того. Її територія менша, ніж одна десята території України. З нагоди візити Папи уряд Того запросив до себе редакторів туристичних відділів двох десятків американських газет. Таким чином, читачі тих газет в різних частинах США довідались про Того і деякі з них згодом залишили там свої туристичні доляри.

АМЕРИКА І СВІТ

Україна заініціювала сесію стосовно ВІЛ/СНІД в ООН

НЬЮ-ЙОРК – Наприкінці червня в Нью-Йорку відбудеться ініційована Україною сесія Генеральної асамблеї ООН. Її буде присвячено проблемі розповсюдження ВІЛ/СНІД (HIV/AIDS) та шляхів його подолання. Громадські організації з усього світу було залучено як до процесу підготування сесії, так і до визначення напрямів подальшої боротьби зі СНІД. Зараз проходять заключні зустрічі всіх організацій, причетних до проблеми профілактики та лікування ВІЛ/СНІД в Україні. За статистикою Всесвітньої Організації охорони здоров"я, кількість заражених ВІЛ в Україні сягає 500,000 осіб. Починаючи з 1997 року, Міжнародний фонд „Відродження" разом з Міжнародною Програмою зменшення шкоди фінансово підтримує мережу проєктів в Україні. Програма спрямована на профілактику ВІЛ/СНІД серед найбільш вразливих груп населення – споживачів ін'єкційних наркотиків. У 2001 році на підтримку програми „Зменшення шкоди" передбачено фінансування в обсязі понад 250,000 доларів США. Головна мета програми „Зменшення шкоди" сьогодні полягає в підготуванні леґітимної та професійної бази для здійснення допоміжної терапії. З 2001 року МФВ підтримує ініціятиву, спрямовану на удосконалення нормативної бази з питань замісної терапії, виступаючи ініціятором створення тематичної групи.

У Великобританії перемогла Лейбористська партія

ЛОНДОН. – У Великобританії 7 червня відбулися парляментські вибори, на котрих перемогла Лейбористська партія Тоні Блейра. Понад 44 мільйони громадян країни прийшли до виборчих дільниць. За 659 депутатських мандатів змагалися понад три тисячі кандидатів від майже 70 партій. Однак, очевидними обранцями були лейбористи. І це не випадково, адже лейбористському урядові вдалося досягти ряду успіхів у внутрішній політиці, зокрема – позитивного розвитку коньюнктури та скорочення безробіття. Найсерйознішими суперниками соціал-демократів є консерватори, передвиборну кампанію яких очолив Віліям Ґей. Лейбористи отримали переважну більшість місць у парляменті – 413 із 659, консерватисти 165, ліберал-демократи – близько 50 місць. Провідник Консервативної партії Віліям Ґей визнав поразку своєї партії і оголосив про свою відставку. У голосуванні взяли участь близько 60 відсотків виборців. Це найнижчий показник виборчої активності у Великобританії з часів завершення Другої світової війни.

Китай поверне американський патрульний літак

ПЕКІН. – США та Китай досягли домовлености з питання про повернення американського патрульного літака, який знаходиться на китайському острові Хайнань. Представник Державного департаменту США Ричард Баучер 7 червня повідомив, що американські техніки уже готують літак до повернення у Сполучені Штати. Учора ж міністерство закордонних справ Китаю також заявило про досягнення домовлености з цього питання. 1 квітня літак зіткнувся з китайським винищувачем над нейтральними водами і здійснив вимушене приземлення на острові Хайнань.

Можливість скоріше отримати візу для праці в США

ВАШІНҐТОН. – Служба іміґрації та натуралізації Сполучених Штатів Америки від 1 червня запровадила програму пришвидшеного розгляду і видання робочих віз. Одна з головних змін – робочу візу для праці в США можна буде отримати за 15 днів, а не за три чи більше місяців, заплативши одну тисячу долярів. Керівництво служби сподівається таким чином цього року отримати 80 млн. дол., що дозволить відомству найняти додатково сотні працівників, щоб пришвидшити розгляд клопотань про надання віз. Програму прискореного розгляду видання віз торік ухвалив американський Конґрес і підписав Президент Билл Клінтон. Спочатку програма охопить категорію віз, які дозволяють громадянам інших країн працювати в США обмежений період часу. В першу чергу йдеться про відомих спортсменів, знаменитостей, рок-зірок, а також науковців, письменників, директорів і менеджерів багатонаціональних корпорацій. Крім цього, до цієї категорії належать і тимчасові сільськогосподарські працівники і працівники сфери обслуговування. Ця нова програма не відноситься до туристичних віз.

Війська Сирії відійшли з Лівану

БЕЙРУТ, Ліван. – Сирія майже повністю вивела свої війська у понеділок, 18 червня. Сирійський підрозділ постійно перебував у ліванській столиці протягом 25 років – від початку громадянської війни у Лівані. Ліванські християни не раз виступали з вимогами припинити сирійське домінування у Лівані. Часткове виведення військ значно зменшує сирійську військову присутність у цій країні. Виведені з Бейруту підрозділи займуть позиції уздовж стратегічних доріг та уздовж середземноморського узбережжя.

А. Шарон проти війни з палестинцями

ЄРУСАЛИМ. – Прем'єр-міністер Ізраїлю Аріель Шарон 18 червня рішуче відкинув заклик організації єврейських поселенців почати широкі воєнні дії проти палестинців. Керівники ізраїльської та палестинської служб безпеки проводять чергове коло переговорів про шляхи здійснення американського пляну мирного вреґулювання конфлікту. Провідник Палестинської автономії Ясир Арафат заявив, що досягти надійного перемир'я неможливо, доки Ізраїль не пом'якшить блькаду палестинських територій та не призупинить будівництво єврейських селищ. Ізраїль відмовляється від політичних переговорів, поки не припиниться насилля.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Л. Кучма: Україна не змінить свій позаблоковий військовий статус

Президент України Леонід Кучма з прем'єр-міністром Словаччини Міколашем Дзуриндою (зліва) в Братиславі 13 червня ц. р.

КИЇВ. – „Україна не має наміру схилятися ні на одну зі сторін. Хочу, щоб ми стояли на своїх, міцних ногах", – заявив Л.Кучма 12 червня в Братиславі (Словаччина) на спільній прес-конференції з президентом Словаччини Рудольфом Шустером. Президент наголосив, що Україна не входить у військовий союз, який існує на території СНД, і також не входить у НАТО. „Ви знаєте наше співробітництво з НАТО", яке будується на взаєминах особливого партнерства, зазначив він. „Ми йдемо шляхом, яким повинна йти Україна, правда, повільніше, ніж хотілося б", – наголосив Л. Кучма, додавши, що є обставини, в тому числі й політичні, які заважають цьому процесові. Глава держави також заявив, що Україна не має наміру відхилятися від своєї стратегічної мети – інтеґрації в Европейський Союз. При цьому він зазначив, що країна вважає за необхідне зберегти дружні взаємини з усіма сусідніми країнами. „Як би нас оцінювали, коли б ми зі своїми сусідами не мали добрих взаємин у всіх галузях?", – спитав Л.Кучма, зазначивши, що „де немає хороших взаємин, це не йде на користь нікому".

УНІАН

Поїздка Президента...

(Закінчення зі стор. 1)

Польща не є ворогом Росії. Америка не є ворогом Росії".

Після зустрічі в суботу, 16 червня, у Любляні, столиці Словенії, з російським президентом Володимиром Путіним, Дж. Буш сказав: „ Я зміг збагнути його душу, чоловіка, котрий вповні відданий своїй країні. Я б ніколи не запросив його до свого ранчо, якщо б йому не вірив". Обидва керівники приділили багато уваги та зусиль, щоб підкреслити їхню нову близькість – проходжуючись, розмовляючи без перекладача, незважаючи на те, що В. Путін мало знає англійську, а Дж. Буш зовсім не знає російської. В кінці їхньої зустрічі вони погодились на взаємні відвідини США і Росії.

Загальною думкою ця негайна приязнь є важливою, бо символізує радикальну зміну американської політики стосовно Росії. У перших місяцях урядування Дж. Буша офіційні чинники применшували взаємини з Москвою. Однак, незважаючи на їхню приязнь, їхні погляди щодо пляну Американської протиракетної оборони і поширення НАТО не змінилися.

Сергій Роґов, директор Інституту США і Канади у Москві, заявив у російському телебаченні, що „ це початок нового діялогу між Росією та США. І стає ясно, що Сполученим Штатам буде важко анґажуватися в односторонній діяльності".

Різницею між США і Росією залишаються пляни створенняпротиракетної оборонної системи, знехтування Протиракетного договору з 1972 року та розширення НАТО до країн Східної Европи, проти чого виступає Росія. США у свою чергу, виступає проти постачання Росією Іранові зброї та обладнання для станцій ядерної енерґетики. Сильна конкуренція між США і Росією існує такой за впливи у Південному Кавказі, Центральній Азії та Україні.

Україна не може бути залишеною на боках у американсько-російських розмовах, заявив Євген Марчук, секретар Ради національної безпеки і оборони, у своєму виступі на українському телебаченні в понеділок, 18 червня. Він турбується ролею України у цих несподівано потеплілих взаєминах між Москвою і Вашінґтоном. Є. Марчук підкреслив, що США і Росія є ґарантами ядерної безпеки України,всі три країни підписали відповідальний договір, взамін за відмову України від своїх ядерних і ракетних арсеналів. „ З одного боку – це добре, коли ґаранти нашої ядерної безпеки та наші стратегічні партнери доходять до згоди між собою, але все таки ми не маємо бути залишені з боку під час цих їхніх теперішніх важливих розмов, які стосуюються нас. Ми тоді відмовилися від нашої ядерної зброї та стратегічних ракет взамін за обіцянку, що з нами будуть рахуватися як з учасниками", сказав Є. Марчук.

В Еспанії Президент Дж. Буш зустрічався з королем Хуаном Карльосом і прем'єр-міністром Гозе Аснаром, який, до речі, є єдиним европейським союзником щодо програми Протиракетної оборонної системи. У Бельгії він відвідав Головну квартиру НАТО у Брюсселі, а у шведському місті Ґетеборґу взяв участь у зустрічі представників країн Европейського Союзу.

У Москві 18 червня Президент Росії В. Путін сказав, що головним підсумком його зустрічі у Любляні з Президентом США Дж. Бушем став „складник довіри", який виник під час їхніх переговорів.

За повідомленнями інформаційних аґентств

Незалежність судочинства чи конституційна криза?

Від 1996 року, з ухваленням нової Конституції, демократія та верховенство права в Україні зробили помітний крок. Тепер Верховна Рада має ухвалити закон, яким до 28 червня 2001 року запровадити конституційну систему для судів загальної юрисдикції у підпорядкуванні Верховному суду, інакше суди загальної юрисдикції не матимуть правової основи для продовження діяльности. Члени українського парламенту повинні ухвалити Закон про судоустрій, незважаючи на всі політичні розбіжності та зауваження до самого закону, для того, щоб відвернути серйозну політичну кризу.

Богдан Футей

Негаразди останнього часу...

Той, хто протягом останніх місяців регулярно читає новини, може подумати, що скандали та корупція є нормою української дійсности. Безперечно, країна пережила бага-

Верховна Рада має до 28 червня 2001 року запровадити конституційну систему для судів загальної юрисдикції

то несприятливих подій. Піднесену на значну висоту новою Конституцією свободу преси піддано сумніву: проблема втілилася найбільш виразно у зникненні та загибелі журналіста Георгія Ґонґадзе та у появі таємно записних розмов, до яких нібито причетний Президент Леонід Кучма. Незважаючи на ознаки значного економічного зростання у країні, відправлено у відставку надзвичайно популярного прем'єра Віктора Ющенка. Заступник прем'єра Юлія Тимошенко пережила арешт та спробу нового арешту за звинуваченнями у корупції, ухилені від сплати податків та підробленні документів. Масовий дипломатичний наступ та обстеження України з боку Росії викликали занепокоєння з боку Сполучених Штатів. США надзвичайно зацікавлені бачити Україну вільною, демократичною, економічно спроможною державою із орієнтацією на західні стандарти як для збереження європейської стабільности, так і для запобігання створення нової Російської імперії.

... і позитивні зрушення

Виходячи з історії заворушень та нестабільности у колишніх радянських республіках, не викликає подиву той факт, що, коли мова заходить про Україну, в центрі уваги опиняються негативні явища. Виникає відчуття нескінченних труднощів, що їх переживає країна. Однак, у доробку є й позитивні зрушення, про які варто згадати, особливо у такій надто важливій галузі як незалежний судоустрій.

У випадку Юлії Тимошенко Верховний суд України, який є найвищим судом загальної юрисдикції країни, 15 травня цього року постановив, що позбавлення прокуратурою волі заступника прем'єра до суду було незаконним і заборонив спробу заарештувати її вдруге.

У 1999 році суд своїм рішенням видав наказ про офіційну реєстрацію всіх семи кандидатів на президентських виборах, незважаючи на протидію уряду. Суд підтвердив законність обрання депутатом парламенту Сергія Головатого у 1998 році, незважаючи на сильний політичний тиск, спрямований проти цього рішення. Ці рішення не тільки демонструють значну судову незалежність, а й свідчать про послідовне дотримання принципу верховенства права.

Конституційний суд України, створений за окремим законодавством, юрисдикція якого поширюється виключно на питання конституційного характеру, своїми рішеннями зміцнив та закріпив принцип верховенства права. У справі Устименка 1997 року суд постановив, що Конституція гарантує громадянам право на отримання інформації про свою особу та попередження незаконного зберігання та розповсюдження цієї інформації. Того ж року суд підтримав конституційну заборону щодо подвійних мандатів, постановивши, що народні депутати не можуть мати дві державні посади одночасно. У судовому позові жителів міста Жовті Води у 1998 році стосовно знецінення рахунків у банках суд визначив, що суди загальної юрисдикції не можуть відхиляти слухання справ, що стосуються конституційних прав громадян, і видав з цього приводу офіційне тлумачення. У 1999 році суд розглянув питання смертного вироку і визнав його неконституційним.

Конституціоналізм та Закон України про судоустрій

Позитивні тенденції свідчать про існування молодої незалежної судової системи, здатної ефективно підтримувати принцип верховенства права, а також є значним поступом у процесі, започаткованому Конституцією України, яку ухвалено 28 червня 1996 року. Прийняття конституції було схвалено Европейською комісією „Демократія через закон" (Венеційська комісія) як документ, здатний принести справжню демократію в Україну.

Нова конституція містить перехідні положення, якими передбачається створення владних інституцій, згідно з принципами, закладеними у самій Конституції. Ці положення передбачають створення Конституційного суду, що й відбувся 1996 року. Вони також передбачали створення нової системи судів загальної юрисдикції протягом п'яти років від моменту прийняття Конституції. Таким чином, кінцевою датою ухвалення відповідного закону українським парламентом є 28 червня 2001 року. На виконання цієї конституційної вимоги були підготовлені різні проєкти відповідного закону.

Парляментові, однак, не вдалося ухвалити Закон про судоустрій, незважаючи на те, що проєкти закону було подано до парляменту. 24 травня останній із законопроєктів було відхилено після третього читання через зрозумілі проблеми та вади. Маючи лічені дні, що залишилися до закінчення п'ятирічного терміну, Україна стоїть перед конституційною кризою такого масштабу, яка може затьмарити скандали та суперечності, які у поточний момент перешкоджають її розвиткові як демократичної держави. Оскільки нова судова система має бути запроваджена у п'ятирічний термін від дати ухвалення Конституції, і це визначено самою Конституцією, після 28 червня суди не матимуть права виносити рішення, якщо до цього часу не буде прийнято закон. Якщо таке станеться, це порушить не тільки здійснення судочинства в молодій українській конституційній демократії, але й саму структуру системи врядування в Україні. Парлямент цілком і повністю несе відповідальність за виправлення цієї потенційної конституційної катастрофи шляхом ухвалення Закону про судоустрій.

Парлямент не може дозволити собі, посилаючись на вади існуючого проєкту закону, відмовитися від прийняття проєкту. Закон має бути ухваленим незалежно від хиб, які він має. Йдеться, власне не стільки про голосування з питання судоустрою, скільки про збереження нової Конституції. Очевидно, що ухвалення якомога досконалішого Закону про судоустрій було б на користь усім. Але не можна більше дозволяти, щоб прикрі непорозуміння та політичні суперечки заважали законотворчому процесу. Велику політичну кризу, що загрожує країні у найближчому часі, має бути відвернуто у першу чергу заради збереження демократії в Україні та на благо її народу.

Неспроможність прийняття Закону про судоустрій буде подвійною втратою для українців і додасться до проблем урядування, які вже і так обсіли країну. По-перше, якщо кінцева дата мине, суди не зможуть працювати на законній основі. Порожнечу влади,

Україна стоїть перед конституційною кризою такого маштабу, яка може затьмарити суперечності, які тепер перешкоджають її розвиткові

без сумніву, буде заповнено іншими ланками влади, або іншими, більш сумнівними силами, і підстави довіряти судовій владі буде втрачено. По-друге, оскільки суди є останнім бастіоном захисту системи врядування в Україні та прав людини, зловживання владою з боку законодавчої та виконавчої гілок проходитиме непоміченим і може знову сприйматися як нормальний спосіб ведення справ. Можуть знову спливти на поверхність тенденції командного врядування та телефонного права радянської доби. Вихолощена система судочинства в Україні принесе людям труднощі та обмеження свободи. Необхідно негайно знищити саму можливість такої кризи в Україні.

Неминучий провал чітко визначеного порядку судочинства та істотних прав особи ще більше ускладнить стосунки України з міжнародним співтовариством, особливо в тому, що стосується економічних реформ. Доведеться очікувати значного скорочення чужоземних інвестицій, таких необхідних при переході до ринкової економіки, в Україні, де бізнес не зможе покладатися на суди у захисті його прав. Крім того, налагоджені стосунки України з міжнародними організаціями, такими, як

Богдан Футей

Евросоюз, опиняться під загрозою. Україна взяла перед цими організаціями зобов'язання здійснити і завершити повний цикл правової реформи, включно з прийняттям Закону про судоустрій, а також нового цивільного Адміністративного, Комерційного та Процесуального кодексів. В той час, як реформований Кримінальний кодекс було ухвалено, прийняття будь-якого із згаданих нових кодексів без Закону про судоустрій буде ускладнено.

Для розбудови нації на засадах демократії та верховенства права необхідні дії, засновані на твердих принципах та політична мужність. Хоча всі три гілки влади в Україні у різні часи демонстрували свою прихильність до системи конституційного врядування, жодна з них ні в якому разі не повинна перебирати на себе тягар цієї справи, усуваючи інші. Означену ситуацію не було свідомо закладено у Конституцію України, але вона надає забагато повноважень із гілок влади. Судова система продемонструвала свою спроможність захистити Конституцію та демократичні ідеали які обрав народ України. Політичні партії та фракції парляменту повинні відкласти свої негайні поточні інтереси і уникнути спокуси використати цей закон як заручника своїх інтересів. Вони повинні поглянути на прийняття Закону про судоустрій як на подію конституційної ваги і маштабу, яка вища за політику і навіть звичайне функціонування влади. Конче необхідно, щоб своїм рішенням парлямент дав нове життя судам України для того, щоб судова система могла продовжувати свою діяльність нарівні з законодавчою та виконавчою гілками влади. Тільки тоді, коли конституційна система врядування в державі набуде першорядного значення, проблеми зловживання і корупції будуть належним чином розв'язані.

З часу свого прибуття до Києва минулого жовтня посол США Карлос Паскуаль відіграє провідну роль у налагодженні діялогу між представниками зацікавлених сторін (виконавчої, законодавчої та судової), а також надає технічне сприяння і створює умови для змістовного обговорення та дискусії по проєкту закону. Тепер настає час діяти українському парляментові, і саме час тут дуже багато важить.

***Богдан А. Футей** є суддею Федерального Апеляційного Суду США, бере активну участь у Програмі демократизації та верховенства права в Україні і Росії, а також є радником Міжнародної фундації виборчих систем (IFES).*

Правда про минулу війну

Багато газет в Україні, у тому числі й україномовні, українські за духом і незалежницькі за змістом, відзначають ось тепер, 22 червня 2001 року, 60-річчя початку „Великої Вітчизняної війни". Ця совєтська інтерпретація трагічних світових подій тяжіла над Україною як офіційна історична істина, тому ще й тепер, десять років по розпадові СССР, люди на постсовєтському просторі психологічно не звільнилися від неї, не піднялися до повнішої правди, не засвоїли об'єктивнішої картини тих дуже складних і страшних часів. Судити їх за це не можна, бо той біль, ті втрати, що вони пережили, – правда. Але з усією відповідальністю підкреслюємо: вона не вміщується у рамках кривавого зудару гітлерівської системи із системою сталінською. Тому кожен свідомий українець у західній діяспорі, читаючи про 60-ліття початку „Великої Вітчизняної", не може прийняти такого спрощення історії. Адже які б не були великі і грізні ті дві тоталітарні потуги, коричнева і червона, вони все ж не мали такої сили, щоб боротьбою за свої інтереси заступити українське питання.

Єдина в духовному сенсі, Україна до вересня 1939 року була розкраяна, і цими двома своїми частинами входила до різних держав: східньою – до СССР, західньою – до Польщі. Після поразки всеукраїнських національно-визвольних змагань 1918-21 років Західня Україна надзвичайно пильно стежила за подіями в СССР, в підсовєтській Україні, яка була головним полем для людиноненависницьких експериментів Сталіна. Цього факту вже ніхто ніколи не спростує: Сталін хотів знищити нашу націю зовсім, скинути її в небуття. Тому годі не дивуватися і не обурюватися, коли й сьогодні дехто з учених в Україні повторює принизливий для нас міт – нібито населення Західньої України з радістю зустрічало „Червону армію–визволительку". Ні. Галичина була наскрізь просякнута українською національною свідомістю і ясно здавала собі справу, що йдеться не про визволення, а про поневолення, і що неминуча війна між Гітлером та Сталіном об'єктивно надасть свідомому українству шанс сказати світові про себе, про свій святий обов'язок рятувати націю від загибелі. То була ідейно-політична і моральна настанова усієї західньоукраїнської народної маси, і „перші совєти", не маючи на цю настанову ради, повною мірою виказали своє варварське нутро: перед відступом „армії-визволительки" усі енкаведистські тюрми на Західній Україні буквально підпливали кров'ю невинних людей.

„Українське питання" було занадто велике, мало провіденціяльний зміст, тому кінець-кінцем не могло узгоджуватися ні зі сталінською, ні з гітлерівською стороною в зударі. Хоч по обидвох боках, у „чужих мундирах", бачимо українців, все ж уся ідейна сила нації була в тому моменті сконцентрована в Українській Повстанській Армії, яка мала загальнонаціональну ціль і тому воювала проти обох режимів. Саме чинник УПА дає нам усі підстави стверджувати, що Україна була однією зі сторін у Другій світовій війні.

Спрощення історичної правди про Другу світову війну, зведення її сутности до боротьби між німецьким фашизмом і СССР і до „Великої перемоги" – це щось гірше і небезпечніше, ніж недотягнення історіографії. За цим стоїть політичний розрахунок проімперських сил, спроба применшити значення „українського питання", розірвати зв'язок між доленосними часами, затемнити той непохитний факт, що постання незалежної України в 1991 році – це пряме успадкування визвольних зусиль нашого народу, який від покоління, до покоління, довгі віки прямував до свободи, підтримуваний людьми доброї волі усього світу.

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про „бідну" Оксану...

Якось прийнялося в розмовній мові уживати прикметник „бідний" не тільки у значенні фінансової убогости, але частіше у тому, коли жаліємо когось та хочемо це окреслити одним словом.

Так було із молоденькою членкою „четвертої хвилі", коли вона зустрілася мені в часі одної із численних ще перед кількома роками імпрез в Літературно-мистецькому клюбі в Нью-Йорку..

Оксана в товаристві молодого, як і вона, чоловіка розпочала сама із нами розмову, виправдовуючись на тій підставі, що мій товариш молодий, а таких мовляв, на імпрезі було обмаль. От у цей спосіб ми дізналися, що вони приїхали недавно з Івано-Франківська, шукають праці, мешкання – одне слово, ідуть шляхом усіх новоприбулих і потребують помочі. І як тут було не допомогти „бідній дитині", наколи вона ще і залишилася скоро зовсім сама, зірвавши фіктивний зв'язок зі своїм товаришем?

Так Оксана стала нашою гостею на Свят-Вечір, на вільні дні, а ми відвідували її у кав'ярні, де знайшла працю, та шукали нагод, щоб впровадити її в нашу громаду, та щоб вона серед нас почувалася добре. З часом вдалося запропонувати її керівникові Студії Мистецького Слова пані Крушельницькій і групі „Яра", а вона своєю красою та здібністю відразу там знайшла прихильність. А там після ще одного проміжку часу знайшлася можливість доручити Оксану на працю до адміністрації нашої установи, і майже повний рік ми працювали двері у двері.

Аж одного дня Оксана покинула працю, залишила ролю Мавки в Студії, і як появилася несподівано в моєму колі життя, так із нього зникла. Не відповідала на телефони, не шукала, як раніше, допомоги, не приїздила до нашого гостинного для неї дому. Неспокійні та важкі події не дозволили шукати „бідної Оксанки", і здавалося, що вона зникла з нашого обрію.

Аж тут одного дня в редакції нашої „Свободи" появився принесений одним із працівників „четвертої хвилі" американський журнал, призначений на реклямування весільного одягу, і там ми побачили велику гарну світлину нашої Оксанки у весільних шатах.

Так хотілося її привітати з цим успіхом і побажати нових, але телефонний дзвінок виявив, що число не працює, а іншого зв'язку не було. Це був, однак, лише перший ступінь „бідної Оксанки" до шляху успіху на американському терені. Хто тільки був жертвою цьогорічної серійної програми телебачення „Де Сопранос", а зустрівся в українському житті з Оксаною, відразу впізнав її у ролі „російської приятельки" одного із героїв. А скільки навіть не здогадувалось, що це „наша" дівчина?

Мені вдалося її впізнати у дивних та зовсім припадкових обставинах. Коли їхала, як завжди, автом до редакції добре відомим шляхом 78, її постать засвітилася мені із великої афіші, що оголошувала „Де Сопранос", подаючи головних персонажів фільму. Оксана була на задньому пляні, але як можна було її не впізнати?

Перед моїм приватним екраном пам'яті стали перші картини зустрічі у Літературно-мистецькому клюбі, теплі розмови у надморському домі... Значить, „бідна Оксана" вже не бідна. Але чи не забуде вона Івано-Франківська, родинного дому, своєї батьківщини і земляків, що подали її у важких початках на новій землі помічну руку?

І скільки таких Оксан віддала тепер Україна у чужі руки?

О–КА

„Наше слово" відзначає 45- ліття

ВАРШАВА. – Перше число „Нашого слова" появилося 15 червня 1956 року, як орган Українського суспільно-культурного товариства в Польщі. Впродовж 45 років „Наше слово" розвинулося у поважну трибуну політичної думки українців у Польщі, яка систематично і об'єктивно інформує про українські проблеми в Україні та українсько-польські взаємини, що з роками прибрали на силі та помітно покращали. Важливу естетичну і виховну ролю відіграють у тижневику окремі рубрики „Свідчення" та „Лемківська сторінка", що реєструють події недавнього минулого, подають цікаві і важливі спомини. Багато місця тижневик присвячує також культурним справам і є незаступимим інформатором про українське життя в Польщі. Головним редактором є Ігор Щерба, який має до помочі цілий ряд здібних журналістів.

„Наше слово" взірцево виконує поставлене собі перед 45 роками завдання та має широке коло читачів не лише в Польщі, але також в Україні, США і Канаді.

СВОБОДА

Пам'ятаймо про Україну!

Видає Український Народний Союз – SVOBODA – Published by the Ukrainian National Association

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published weekly on Fridays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, P. O. Box 280, Parsippany, NJ 07054

Svoboda: (973) 292-9800; Fax: (973) 644-9510, UNA Fax: (973) 292-0900
E-mail: svoboda@att.net Web-site: www.svoboda-news.com

Postmaster, send address changes to: Svoboda, P. O. Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Periodicals postage paid at Parsippany, NJ 07054 and additional mailing offices.

Передплата на рік $55.00, на півроку - $35.00. Для членів УНСоюзу $45.00 річно, на півроку - $30.00. За кожну зміну адреси - $1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор –Ірена Яросевич
Редактори: Ольга Кузьмович, Христина Ференцевич, Левко Хмельковський, Петро Часто.

Адміністрація „Свободи"
Адміністратор Володимир Гончарик (973) 292-9800 (дод. 3041)
Керівник відділу оголошень
Марійка Осціславська (973) 292-9800 (дод. 3040)
Передплата - Марійка Пенджола (973) 292-9800 (дод. 3042)

Шановні читачі!

Якщо Ви хочете своєчасно вмістити у „Свободі" статті про події громадського життя, які відбулися за місцем Вашого проживання, просимо надсилати їх до редакції, впродовж двох тижнів після їхнього проведення.

Заклики, звернення, повідомлення щодо подій, які мають відбутися, просимо надсилати не пізніше, як за два тижні до їх проведення.

Для прискорення пересилання матеріялів можна користуватися електронною поштою. E-mail редакції: svoboda@att.net

З питань опублікування у „Свободі" жалібних повідомлень і некрологів просимо звертатися до керівника відділу оголошень і реклями Марійки Осціславської. Тел.: (973) 292-9800, дод. 3040.

Візита Святішого Отця Івана Павла II в Україну

Останні приготування до історичної зустрічі

КИЇВ. – 16 червня в столиці України відбулася презентація видання українською мовою енцикліки Папи Римського Івана Павла II „CENTESIMUS ANNUS" („Сотий рік"), яка є основою соціяльного вчення Католицької Церкви. Оцінюючи цю подію, Апостольський нунцій Архиєпископ Микола Етерович сказав, що опублікування енцикліки напередодні візити Папи Івана Павла II до України – це спроба дати можливість людям „вийти за межі емоцій, викликаних візитою, та ознайомитися з тим, як Католицька Церква бачить суспільно-економічні процеси у сучасному суспільстві". Він наголосив, що принципи, викладені в енцикліці, не є суто теоретичними. Зокрема, на його думку, соціяльне вчення Католицької Церкви має велике значення для налагодження порозуміння із Православними Церквами.

Енцикліка „CENTESIMUS ANNUS" є дев'ятою із тринадцяти енциклік, написаних Іваном Павлом II. Вона була опублікована 1 травня 1991 року з нагоди 100-річчя першої соціяльної енцикліки Католицької Церкви „Rerum novarum", якій присвячена перша частина послання Івана Павла II. Основним змістом послання, що складається із шести частин та вступу, є критика принципів комунізму та лібералізму, які, на думку Папи, об'єднує негуманне ставлення до людини, оскільки вони розглядають людську особистість не як остаточну мету, а лише засіб для забезпечення певних інтересів. Окремої уваги заслуговує третій розділ енцикліки „Рік 1989", присвячений розгляду причин краху комунізму у Східній Европі. Натомість Святіший Отець пропонує концепцію християнського реалізму, основою якої є пріоритетність свободи людини, її відповідальности за свої вчинки, вищости інтересів особи, родини та суспільства над інтересами держави.

* * *

Кардинал Л. Гузар і Президент Л. Кучма вірять в успіх візити Папи в Україну. Також Леонід Кучма підтверджує, що держава підтримуватиме діяльність і розвиток усіх релігійних конфесій в Україні. Про це Президент сказав під час зустрічі з главою Української Греко-Католицької Церкви Любомиром Гузаром, яка відбулася 15 червня. Співбесідники констатували, що візита Папи Римського Івана Павла II в Україну сприятиме злагоді у міжконфесійному середовищі.

За словами представника Ватикану, президента Папської комісії для промоції єдности християн, кардинала Вальтера Каспера, Папа Іван Павло II передусім „хоче відвідати українських греко-католиків, католиків і віддати шану українському народові. Святіший Отець їде в Україну з бажанням примирення, а не конфронтації".

* * *

До приїзду Папи в Українському домі облаштовано прес-центр на 50 комп'ютерних місць з виходом в Інтернет, 20 таксофонів з виходом на міжнародний зв'язок, 16 кабінок, оснащених відповідним устаткуванням для перегонів відеоматеріялу, 150 місць для підключення "ноутбуків". На сьогодні для висвітлення візити Папи акредитовано 700 українських журналістів та понад 1 тис. закордонних.

* * *

Глава Української Греко-Католицької Церкви кардинал Любомир Гузар не виключає можливости зустрічі матері загиблого журналіста Лесі Ґонґадзе з Папою Римським Іваном Павлом II під час його візити до України 23-27 червня. Про це Владика Л. Гузар заявив 15 червня під час прес-конференції з приводу підготування до візити Святішого Отця в Україну. Глава УГКЦ зазначив, що може посприяти такій зустрічі, однак зауважив, що остаточне рішення з цього питання залежатиме виключно від Папи. Слід мати на увазі, що в разі, якщо Папа зробить будь-який виняток у затвердженій програмі його візити, то це буде розцінено як прецедент і спровокує бажання інших важливих осіб до особистої зустрічі із главою Католицької Церкви, сказав Л.Гузар. Він зауважив, що кожна зустріч для Папи, зважаючи на його стан здоров'я і вік, є дуже виснажливою, і тому рішення щодо цієї зустрічі залежатиме від дуже багатьох чинників.

Щодо акцій протесту представників Української Православної Церкви Московського патріярхату проти візити Папи Римського Івана Павла II в Україну, то, на думку Владики Л. Гузара, ці акції лише популяризують візиту Папи в Україну, привертаючи до неї увагу киян і мешканців інших міст України. Л.Гузар підкреслив, що ніхто з тих осіб, котрі заперечують доцільність візити, не подав жодного конкретного арґументу про те, що вона може зашкодити внутрішньодержавній ситуації в Україні. „Якби були подані конкретні докази, що ця візита спричинить розкол у державі, Папа Римський обов'язково б відмовився від неї", - сказав Верховний Архиєпископ УГКЦ.

Владика Л. Гузар, повідомляючи про свою поїздку до Риму і розмову зі Святішим Отцем 13 червня, сказав, що жодна з українських Церков офіційно не відмовилася від зустрічі з Папою, в тому числі й УПЦ Московського патріярхату. За словами Л.Гузара, до складу Всеукраїнської ради церков входять представники всіх 14 основних Церков України, і усі вони запрошені на зустріч із Папою Римським, що відбудеться у Національній філармонії в Києві. Глава УГКЦ висловив сподівання, що всі запрошені братимуть участь у цій зустрічі, а сама візита сприятиме переоцінці ролі Католицької Церкви усіма людьми, у тому числі й представниками православ'я, як це сталося після візити Папи в Атени, якій передували акції протесту місцевих православних. Владика Л. Гузар зазначив, що, крім протестів УПЦ МП, дискусія з приводу візити Папи відбулась також в Адвентистській Церкві, однак жодної офіційної заяви з цього приводу ця Церква також не зробила.

Виступаючи на цій же пресовій конференції, заступник міністра внутрішніх справ, куратор міліції громадської безпеки Олександр Харламов запевнив, що громадський порядок під час візити Папи в Україну перебуватиме в надійних руках понад 30 тисяч працівників органів внутрішніх справ. Він розповів, що українські правоохоронці вивчали відповідний досвід своїх польських колег і це дає йому підстави стверджувати, що „в Україні вживатимуться усі ті заходи безпеки, які вживалися під час подібних візитів у інших країнах". О. Харламов повідомив, що міністерство вивчило всю інформацію Інтерполу про осіб, причетних до плянів організації терактів проти Папи Римського. О.Харламов висловив впевненість, що за будь-яких обставин МВС забезпечить як охорону Глави Ватикану, так і правопорядок під час заходів, пов'язаних з його візитою.

За повідомленнями інформаційних агентств

Хто заважає „київським відвідинам" Святійшого Отця

Вахтанг Кіпіані

Україна чекає на Папу. Мільйони католиків двох обрядів – візантійського (їх за останніми підрахунками близько 5 млн.) і латинського (їх також чимало) готуються до радісної зустрічі з духовним пастирем. Державні діячі – готуються як до офіційної візити глави держави Ватикан.

А все ж... Практично щодня стає відомо про якусь чергову заяву проти приїзду в Україну Папи Римського Івана Павла II. Партії лівої та проросійської спрямованости, парафії УПЦ МП і РПЦ, „собори словянських держав", окремі особи, включно з предстотелем Російської Православної Церкви Алексієм II й новопризначеним послом РФ в Україну Віктором Чорномирдіним, – пишуть і пишуть... Останній добалакався до такого: „Не можна, щоб у духовності наших народів виникали тріщини...". Здається, РПЦ і пан посол остаточно втратили глузд. Адже їде не хто-небудь, а великий духовний авторитет, перший слов'янський Папа, слів якого чекають люди на всіх континентах.

Арґументів „чому не можна" лише два. По-перше, „Україна є канонічною територією російського православ'я". Отже, візита не може відбутися без офіційного запрошення митрополита Володимира, предстоятеля УПЦ МП (канонічної філії РПЦ). По-друге, „київські канікули" понтифіка, мовляв, неможливі без покаяння Ватикану та українських греко-католиків за „розгром трьох православних епархій на заході Україні". Безумовно, час від часу з'являються й інші тези, але, здебільшого, політики та бабки послуговуються цими двома. Правда, тлумачачи їх на власний смак і розуміння.

Якщо з „розгромом" усе більшменш ясно – в кінці 80-их – на початку 90-их років греко-католики повернули собі своє ж майно, забране в 1946 році Сталіним і передане РПЦ. Не завжди повернення відбувалося спокійно, але годі говорити про це – сталося. За п'ять останніх років прикладів насильного переділу храмів майже не було. Всі бажаючі, православні зокрема, – за сприяння місцевої влади та Держкомітету у справах релігії мали можливість взяти землю й будувати собі церкви. Є села, де православні справді укорінені в галицький ґрунт – там є храми, виходить преса, діють недільні школи. Де громади повністю складалися з „уніятів, які 1946 року повернулися до батьківської віри", там нема нікого. Ну хіба колишній голова парткому та колишній „яструбок" в „православні" записались...

Тепер щодо канонічности. Треба усвідомити логіку „старших братів": де ступив російський солдат – там і є канонічна територія російського православ'я. Імперія впала, а імперство залишилося. В особі РПЦ. Читаю хроніку подій відділу зовнішніх церковних взаємин Московського патріярхату. 25-28 травня 2001 року Святійший Патріярх Московський та всієї Руси Алексій II на чолі делегації РПЦ перебував з офіційною візитою в Азербайджанській Республіці на запрошення її Президента Гейдара Алієва та голови Вищої релігійної ради народів Кавказу шейх-уль-іслама Аллахшукюра Паша-заде. Як відомо, жодних протестів з приводу візити до Баку жодна з конфесій не мала. Чого ж, питається, галасують московські попи щодо неможливости приїзду Папи до Києва та Львова?.. Цікавий нюанс. Під час відвідин Азербайджану Патріярх вручив ордени Російської Православної Церкви ...послу України Б.Г. Олексенку. Як то кажуть, „no comment".

Практично в ті ж самі дні права рука предстоятеля РПЦ митрополит Смоленський та Калінінградський Кірілл перебував у Швеції. Він узяв участь у зборах тамтешньої православної громади, на яких ішлося про можливість будівництва храму РПЦ у столиці королівства. І знову – жодна з конфесій (лютерани, католики, юдеї тощо) не вказали Москві на те, що вона влізла на „чужу канонічну територію". Бо ж відомо, Христос заповідав своїм учням йти світом і нести вічне вчення. Для Христової Церкви й Христової віри не існує жодних кордонів.

Спеціяльно для „Свободи"

СТОРІНКА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

До Головної Управи Українського Народного Союзу

Хваліте Господа з небес,
хваліте Його во вишніх!

Вельмишановні мої
Приятелі і Добродії!

З нагоди вибору мене на Верховного Архиєпископа Української Греко-Католицької Церкви та піднесення мене до сану кардинала Ви були так ласкаві мене привітати, хоч те відзначення було більше для нашої Церкви, як для мене особисто. Не один з Вас долучив дуже щедрий дар любови.

Прийміть від мене сердечну подяку та запевнення молитов. Нехай милостивий Господь сторицею винагородить Вашу зичливість. Прохаю про Ваші молитви, щоб Богові була хвала, а порученим мені людям – справжня користь.

Вам у Христі щиро вдячний

+ Любомир

Нові члени УНСоюзу

Ляриса, Катерина Мішел, дочка Зірки Калинич і Філіпа Мішел, нова членка 292-го Відділу УНСоюзу. Вписала свою внучку до УНС бабця Надія Калинич.

Роксоляна Ярослава Кулинич дочка Любомира і Оксани Кулиничів, нова членка 194-го Відділу Українського Народного Союзу. Вписав свою внучку до УНС дідо Ярослав Кулинич.

Довірені інформації – особисті і медичні

Збереження ваших особистих фінансових і медичних інформацій завжди було і буде для нас дуже важливою справою. Термінологія у цьому повідомленні має таке значення:

• Загальнодоступні інформації – це інформації офіційних документів державних, стейтових або місцевих урядів законно доступні для загалу, інформації широко розповсюджувані пресою, або виявлення справ загалові, яке вимагає державний стейтовий або місцевий уряд.

• Недоступні інформації – це інформації, які відносяться виключно до особистих фінансових і медичних інформацій даної особи. Це також означає будь-який перелік, опис або інше угрупування осіб і загальнодоступні інформації, які є зібрані на базі особистих інформацій недоступних загалові.

• Аґенція звітування споживача – це аґенція, яка реґулярно постачає інформації (звіти споживача), включаючи інформації відносно окремих осіб: загальна репутація, характер, особиста характеристика або спосіб життя і фінансовий стан. Інформації можна отримати шляхом інтерв'ю з даною особою або з третьою стороною, як: бізнесові підприємства, члени рідні, приятелі, сусіди, знайомі або фінансові джерела.

Про вас ми отримуємо інформації з наступних джерел:

• інформації, які ви постачаєте нам в аплікаціях або інших анкетах;

• інформації про ваші трансакції з нами (як платність вкладок) позичок, заяви і т.д.);

• інформації, які ми можемо отримати від аґенції звітування споживача.

Ми нікому не виявляємо жодних особистих, недоступних інформацій про вас, крім тих, які дозволяє або вимагає закон. Ми не виявляємо особистих медичних інформацій про вас, крім тих, які дозволені законом, або за вашим дозволом.

Ми обмежуємо доступ до ваших особистих забезпеченевих і медичних інформацій всім, окрім наших працівників, які мусять мати інформації для оформлення забезпечення і обслуговування. Ми бережемо і надалі будемо пильно зберігати нагляд ваших особистих фінансових і медичних інформацій. Ми дбаємо про фізичні, електронічні та щоденного порядку засоби безпеки, щоб пристосуватися до федеральних і стейтових правил відносно пильного нагляду недоступних інформацій.

Утримання повних, точних і усучаснених офіційних документів є нашим щирим бажанням. Згідно з законом, ви маєте повний доступ до інформацій, які ми зберігаємо у вашій картотеці. Ми готові виправити усі неточності у вашій картотеці. Коли бажаєте отримати інформації про себе, для збереження повної таємниці ваших даних, ви мусите подати своє ім'я і прізвище, дату народження та число соціяльного забезпечення.

Марта Лиско

Загальні збори Монреальської округи

Порівняно з іншими Округами УНСоюзу, Монреальська округа невелика. Вона має п'ять відділів, але активними з них є тільки три: два в Монреалі – Пластовий ч. 434 (секретар Олександра Дольницька) і ч. 413 (секретар Сергій Джула), і один у сусідньому місті Ляшін – ч. 465 (секретар – головна радна УНСоюзу, голова Округи Текля Мороз).

Найважливішим виявом діяльности Округи є її Річні загальні збори. Цього року вони відбулися в суботу, 5 травня, у відновленому приміщенні бюра Монреальського відділу Конґресу Українців Канади. Представником Головного Уряду УНСоюзу на зборах була його Головний секретар Марта Лиско. Збори відкрила і їх вела Т. Мороз, секретарювала Ярослава Бачинська. Хвилиною мовчання вшановано пам'ять членів УНСоюзу в Окрузі, які в останньому році відійшли у вічність. Протокол минулорічних Загальних зборів прочитав протокольний секретар Михайло Мандрик.

Після звітів управи і Контрольної комісії вибрано новий провід Округи в такому складі: голова – Текля Мороз, заступник голови – Євген Дячишин, секретар Ярослава Бачинська, касир – Сергій Джула, організаційний референт і делеґат до Монреальського відділу КУК – Ольга Кучарська, вільний член – Олександер Кіцак, пресовий референт – Адольф Гладилович; Контрольна комісія – голова А. Гладилович, члени Ярослав Кобилецький і Олена Мандрик.

Дуже корисними для учасників зборів, зокрема для секретарів і голів відділів були інформації Марти Лиско про сучасний стан УНСоюзу, його успіхи, труднощі та проблеми і її цікава доповідь про різноманітні роди забезпечення, що їх УНС пропонує своїм членам і їхнім родинам. З нагоди її відвідин автор цього допису, колишній довголітній голова Пластового відділу УНСоюзу, вручив їй дарунок для Головного Уряду УНсоюзу – фотоальбом місцевої Пластової станиці „Пласт у Монреалі 1948–1998".

Після зборів була перекуска, яку приготовила з допомогою свого заступника в Управі округи Євгена Дячишина її голова, головна радна УНСоюзу Текля Мороз.

Адольф Гладилович

УНСоюз допомагає студентам

З-поміж 21 випускника Української католицької середньої школи при церкві Непорочного Зачаття у Воррен, Миш. було два члени УНСоюзу, які отримали фінансову допомогу від цієї української забезпеченевої установи.

Під час підготовки до ґрадуації, яка відбулася 3 червня, з директоркою школи Михайлиною Вайґл і контролером УНСоюзу д-ром Олександром Серафином до світлини стали випускники (зліва): Наталія Тобянська і Стефанія Грена.

ДО 60-РІЧЧЯ ПОЧАТКУ БОЙОВИХ ДІЙ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ НА ТЕРЕНІ УКРАЇНИ

1941 рік – трагедія України

Левко Хмельковський

Шістдесят літ тому, недільного ранку, 22 червня 1941 року, над Україною знялися дими війни: німецьке військо почало бойові дії проти Червоної армії.

Війна вже від 1939 року була присутня в українських теренах. Москва, поділивши з Берліном ролю зачинателів нового переділу Европи, ще у 1939 році вивела своє військо в Західню Україну, країни Балтії, Басарабію.

Населення Західньої України зазнало жахливих репресій, які впали на невинних людей з такою силою, немовби більшовики поспішали надолужити той час, який вони мали для збиткування над східньою Україною. Насправді ж Сталін „розчищав" майбутній плящарм для наступального походу до Европи.

Сталінові було мало здобутого у 1939 році на засадах угоди з Гітлером і він вирішив обдурити свого союзника. Велетенська країна потаємно готувала напад на нього. Тривало переозброєння війська сучасною технікою наступального характеру, з молоді були створені запасні сили у вигляді так званих трудових резервів, жінки вчилися водити трактори і авта, мільйони в'язнів безупинно працювали на оборонних заводах, на прокладанні нових транспортних магістралей.

В лютому 1941 року почалося формування двадцяти нових механізованих корпусів Червоної армії – на додаток до дев'яти корпусів, які формувалися з літа 1940 року. У кожному корпусі танкове оснащення було збільшене проти колишніх з'єднань з 560 до 1030 машин. Того ж місяця було затверджено мобілізаційний плян „Гроза", за яким на західньому кордоні вже через 6 годин після оголошення мобілізації мали стати війська першого ешелону наступу – 114 дивізій, 34 артилерійських полки, авіяція, десантники. Ще 58 дивізій мали вступити в бої на другу добу, а 131 дивізія – впродовж наступного тижня. Ці війська мали бути зформовані переважно з місцевого, тобто українського населення.

У травні 1941 року новозформована 19-та армія під командуванням Івана Конєва, яка не входила до складу Київського військового округу, була таємно зосереджена між Черкасами і Білою Церквою і почала готуватися до наступу у напрямі Балтійського моря.

Німецьке військо значно поступалося за чисельністю цій масі (3.3 млн. німецького війська проти 4.1 млн. вояків Червоної армії) і мало бути легко розбите. Успіх мали забезпечити 1475 новітніх танків Т-34 і КВ. Сім армій другого стратегічного ешелону, що налічували близько мільйона вояків, чекали своєї черги.

4 червня 1941 року почалося комплектування 238-ої стрілецької дивізії з осіб польської національности і тих, хто знає польську мову. До 1 липня ця дивізія мала бути зформованою, щоб після початку наступу узяти участь у встановленні в Польщі комуністичного режиму „руками поляків". Вторгнення призначалося на 6 липня. Але Гітлер 22 червня ударив першим, і Сталін не спромігся мобілізувати своє військо на повну силу, втратив зосереджену на заході країни бойову техніку.

Після кривавого знищення Сталіном у 1937 році більшости командного складу Червона армія не мала достатнього числа старшин, а її вище командування теж не відзначалося військовою освітою і вмінням стратегічних передбачень. 22 червня, після початку війни, Кремль видав директиву військам „розгромити ворога на чужій території і до 24 червня захопити Люблін".

На заході України німецьке військо зустріли як визволителя від жорстоких репресій. 30 червня у Львові було проголошено незалежну Україну. Проте цей чин німці зустріли вороже і розпочали репресії проти українських патріотів. З'ясувалося, що українці мусять вести боротьбу на два фронти – проти комуністичного і націонал-соціялістичного ворога.

Командування Червоної армії, яка панічно відступала на схід, заміст виведення і переформування війська, вдалося до організації численних контрударів, які обернулися великими втратами. 22

(Закінчення на стор. 13)

Українка з пустелі Неґев

Друга світова війна позначилася на долі кожного українського роду. Важко знайти родину, яка не мала б полеглих на фронті, в партизанці чи у неволі... Багатьох вона закинула на чужину, багатьох позбавила добробуту, щастя. У тому, що Ванда Медушівська – жінка з подільського села, живе тепер в ізраїльській пустелі Негев, теж відчутний вплив воєнної доби.

Світлана Глаз

Ванда Медушівська вже більше чотирьох років живе в невеличкому містечку Єрухамі зі своєю родиною. Вона – громадянка Ізраїлю, користується усіма правами, й особливими пільгами. Ванда – бажана гостя на святах, урочистостях у меріях Єрусалиму і Тель-Авіву, меморіяльного комплексу Яд-Вашем. А народилася і все своє життя прожила на Вінничині, спочатку у Будках, а останні роки, до виїзду з України, у Жмеринці.

– Я розповім все спочатку, – говорить Ванда. – Родина мого батька, Василя Гриневича, жила в селі Будки на Вінничині заможно – мали 9 гектарів землі, косарку, добру садибу, а головне – шестеро синів, батькових братів, які з ранньої весни до пізньої осені трудилися на землі. Взимку теж вистачало роботи. Батько одружився з моєю мамою Ганною, народилися моя старша сестра і я. Коли у селі організували колгоспи, мій батько повірив у те, що селянам гуртом буде легше жити, з доброї волі перевіз усе своє майно у колгосп. Два тижні ми возили власне добро. Пам'ятаю, як ми, ще діти, допомагали вантажити на підводи, запряжені власними кіньми.

Ванда Василівна помовчала. Важко даються їй спомини. – Землю розподілили між сусідами й на полі виросла ціла вулиця злиденних хаток, бо за що ж при колгоспові було будуватися?

Настав страшний 1937-ий рік, і одного ранку нашого батька забрали і розстріляли. Але про це я дізналася через 52 роки, після його реабілітації. Мама так і померла дружиною „ворога народу". Сестру вигнали зі школи і гуртожитку, бо вона навчалася у Жмеринці. Я ходила до школи у Будках. Одного разу, невдовзі після арешту батька, вчителька попросила мене показати на мапі Еспанію. Я не знайшла цієї країни. Тоді вчителька голосно, щоб усі чули сказала: „Хіба ж дочка ворога народу може знати, де знаходиться революційна Еспанія?". На перерві всі тридцять однокласників по черзі підійшли до мене і кожний сказав: „Ти – ворог народу". Більше половини з них були нашими сусідами. З нашої хати забрали геть усе, навіть одяг. Ми лишилися голі і босі. Мама нікому про це й слова не сказала, щоб і хату не відібрали.

Волошкові очі Ванди зросила сльоза. – Ніхто до нас не ходив, ніхто з нами не розмовляв. Мама весь час працювала у колгоспі, ми ходили до містечка, продавали городину. З того й жили. Інколи приїздив батьків старий приятель зі Жмеринки швець Йосип Маргуліс. Але настало нове лихо – війна. До села прийшли німці та румуни. Через наше село проходила залізниця Москва–Одеса, у ньому була вузлова станція. Тому тут було особливо багато німців. Молодь вивезли до Німеччини, декого забрали на роботу на промислові підприємства. Я працювала в городній бригаді, яка розмістилася на нашому колишньому дворищі. Вирощували огірки, помідори, редьку, зелень. Одного разу, восени 1941-го, до нас знову приїхав Йосип Маргуліс. Дядько Йойло (ми так звикли його називати) перелякано подивився на маму і сказав: „Рятуй нас, Ганно, бо завтра нас поженуть у гетто на смерть". Тієї ночі у нас оселилися Йосип та Ита Маргуліси зі своїми дітьми Розою, яку ми називали Ганною, Абрашкою та Григорієм. Вдень ховалися в льоху – взимку і на горищі – влітку, а вночі виходили на вулицю гратися. Одного разу, коли Маргуліси спустилися до льоху, а ляду ще не зачинили, на порозі хати з'явилися німці. Ми завмерли. Наші думки були прикуті до відкритого льоху. А раптом хтось з Моргулісів заговорить? Хоча правило було суворе: в льоху чи на горищі – жодного слова, жодного звуку... Мама знайшла в собі сили посміхнутися і сказала голосно до мене: „Пригости панів огірочками, які щойно з льоху дістала, та причини ляду, бо холод звідти тягне". Таким чином, вона попередила Маргулесів про небезпеку. Німці прийшли за теплим одягом для себе, але у нас нічого було взяти. Того разу обійшлося. Якось ми побігли на вулицю Абраша і Гриша – з нами. А в селі став новий староста. Він побачив хлопців та й запитує: „Чи не ховаються вони у кого?". Після цього прогулянки скінчилися.

У 1944 році, коли прийшла Червона армія, Маргуліси повернулися до Жмеринки. Хлопців забрали до армії, Абраша загинув під Кенігсбергом, а Григорій дійшов до Берліну, мав поранення і нагороди. Живе зараз з сім'єю у Жмеринці.

– Як склалося ваше повоєнне життя?

– Закінчила зооветеринарний технікум, працювала в своєму колгоспі десять років. Вийшла заміж за інваліда війни, який втратив ногу в блькоадному Ленінграді – Михайла Медушівського, народили сина. Одним з найщасливіших днів був той, коли отримала листа про реабілітацію батька. Пішла до сільської Ради радісна, плачу і сміюся, показую довідку: „Дивіться, ніякий мій батько не ворог, він безвинно розстріляний і я не дочка ворога". У відповідь – ні співчуття, ні радости, байдужість. І так мені стало боляче і прикро – глузували всім селом, а радість мою ніхто не поділяє. Що сталося з нами?

Згодом вирішили ми переїхати до Жмеринки, почали там хатку будувати вже давно, та все грошей не вистачало. А господареві моєму не довелося там довго жити. Через кілька років помер. Залишилася я сама. Мій єдиний син одружився з єврейкою і вони виїхали до Ізраїлю, а згодом і мене запросили.

Ванда Медушівська

У невеличкому містечку Єрусалимі, де діти купили квартиру, Ванда одержала тимчасовий дозвіл на проживання, а коли минуло два роки, їй дали громадянство, а от з пенсією сказали почекати. У міністерстві внутрішніх справ, Ванда обмовилася, що під час війни її сім'я рятувала євреїв. Службовка порадила, куди звернутися.

– Я й написала до Яд-Вашему, – продовжує Ванда Василівна. – А вже вони розшукали Григорія Маргуліса, який все підтвердив. А ще через деякий час мені зателефонували і запросили до Яд-Вашему.

Так українкам Ганні Гриневич і її дочці Ванді Медушівській, які в роки німецької окупації ризикували життям заради спасіння євреїв, було присвоєно звання Праведників світу – найвища подяка єврейського народу неєвреям. Їх імена занесені на стелу в Алеї Праведників в Єрусалимі.

На самоті Ванда співає українську пісню. Її сині очі вдивляються в далеч пустелі. Незнати, що в такі хвилини у неї на душі – чи сум за минулим, чи туга за землею, у якій жила понад сімдесят років.

ЖИТТЯ ГРОМАДИ

„Не зломимо своїх присяг"...

Відбулася Велика Рада Уладу Пластового Сеніорату

Юлія Войчишин

НАЯҐРА ФАЛС, Канада. – 5- 6 травня ц. р. відбулася 15-та Велика Рада Уладу Пластового Сеніорату в Наяґра Фалс у Парк Плаза Міжнародному готелі. На Раду з'їхалися 104 члени-делеґати з різних країн діяспори та з України, а також багато гостей. Улад Пластового Сеніорату – це четвертий улад в системі Пласту, після Уладів Пластового Новацтва, Юнацтва і Старшого Пластунства. Такі Ради відбуваються щочотири роки, від заснування уладу в 1930 році (з перервами через війну та заборону Пласту) аж до сьогодні. Улад у 2000 році відзначав своє 70-ліття.

Велику Раду відкрила Головна Булавна УПС пл. сен. Христя Ковч. Голова Головної Пластової Булави пл. сен. Ярослава Рубель привітала учасників. Начальний пластун пл. сен. Любомир Романків вручив відзначення.

Найвище відзначення за громадську працю „Вічний Вогонь в Золоті" одержали: пл. сен. Соня Скрипник з Едмонтону і пл. сен. Оксана Бережницька, з куреня „Буриверхи" з Бафало. За визначну пластову діяльність Орден св. Юрія в Золоті одержали: пл. сен. Люба Крупа з куреня „Перші стежі" з Моріставн, Нью-Джерзі та пл. сен. Людмила Дармограй з куреня „Ті, що греблі рвуть" зі Седл Ривер, Н. Дж. За працю в Пласті Орден св. Юрія в Сріблі одержав пл. сен. Ігор Король з куреня „Бурлаки" з Дітройту.

До Президії Ради вибрано пл. сен. Мирона Баб'юка – головою і пл. сен. Юлію Войчишин та пл. сен. Валю Марченко – писарями.

На пленарній сесії Ради УПС, головну доповідь „70 років Українського Пластового Сеніорату" виголосила найбільш заслужена пластунка, журналістка, редактор „Свободи", автор книжки „Про це і те", член славного куреня „Ті, що греблі рвуть", пл. сен. кер. Ольга Кузьмович. Її представила пл. сен. Ірина Вжесневська як „людину зі залізною волею та багатогранністю творчих ідей".

Подруга Ольга у доповіді доріклула нам, що за „безконечними ювілеями", ми забули гідно відзначити наш власний ювілей – сімдесятиліття сеніорату, та подала

(Закінчення на стор. 20)

Відкривають Велику Раду Начальний пластун пл. сен. Любомир Романків, голова Головної Пластової Булави пл. сен. Слава Рубель і Головна Булавна УПС пл. сен. Христя Ковч.

Пл. сен. Ольга Кузьмович

Учасники Великої Ради УПС біля церкви Різдва Пресвятої Богородиці в Наяґара Фалс, Канада.

Пленум СУМ в Америці

ПАЛАТАЙН, Ілл. – 31 березня і 1 квітня 2001 року, в домівці Осередку СУМ в Палатайні, Ілиной, відбулися пленарні наради Спілки Української Молоді в Америці. Участь брали представники Осередків і члени Крайової управи. Наради проходили у формі окремих робочих сесій, на яких обговорювано виховну і організаційну тематику.

У дводенних нарадах продискутовано наші успіхи і недотягнення, винесено ряд рішень і постанов для покращання організаційної структури. Запропоновано схему кращої комунікації між Крайовою управою і Осередками та навпаки. Зроблено підсумки виховної праці, розглянено методику передавання виховних матеріялів і пристосування їх до сучасних вимог. В часі пленуму, учасники мали змогу побачити новий фільм з життя командира УПА ген. Тараса Чупринки-Романа Шухевича „Нескорений".

Входячи у нове тисячоліття, Спілка Української Молоді й надалі залишиться виховною організацією, діяльність якої базується на християнсько-етичних і національно-патріотичних ідеалах. Наша праця мусить зосередитися на покращанні організаційного стану та достосування наших виховних метод до потреб часу.

В такому дусі й з такою настановою відбувся цей пленум, а винесені рішення і постанови будуть у майбутньому спрямовувати нашу працю для добра молоді й кращого розвитку Спілки Української Молоді.

Орест Козіцький,
референт преси та інформації

Учасники пленарних засідань СУМА

Кімната української спадщини у Вейнському університеті

ДІТОЙТ, Миш. – Кімнати для зберігання етнічної спадщини у будинку Мануґіян Гол, Вейнського університету в Дітройті є образом великої культурної і мовної різноманітности, властивої суспільству міста Дітройту і околиці. У кожній з кімнат, які разом творять одну цілість, зберігаються і вшановуються культурні надбання одного з тут замешкалих народів. Саме тепер, коли український нарід приготовляється до відсвяткування десятої річниці незалежности своєї держави, громадяни українського походження Дітройтської метрополії також вирішили збагатити дорогоцінностями української культури, науки та історії одну з цих кімнат університету.

Клюб українських абсольвентів Дітройту і Віндзору вирішив приступити до оновлення такої кімнати української спадщини. Вони запевняють, що ця кімната стане місцем пропаґанди українського художнього мистецтва, багатогранного художнього таланту українського народу. Кімната не матиме тільки музейний характер. Тут, як і в інших кімнатах етнічної спадщини, щоденно будуть відбуватися навчання з різних ділянок науки. Улаштування та історичні прикраси кімнат будуть віддзеркалювати різні доби і події в історії цих народів. Буде задокументовано, наскільки етнічні групи причинилися до розвитку міста Дітройту, який з їхньою поміччю став промисловою столицею світу.

Співголовами проєкту стали Ольга Дубрівна-Соловій і Стефан Вінер старший. До складу управи ввійшли: професор Віра Андрушків, Олег і Альберта Цєплі, д-р Павло Джуль, Іван Галич, Катерина Конся, Ярослав Конопада, Богдан і Лідія Неганіви, Йосиф Єльник, Том і Ольга Маєрі, д-р Олександер Серафин і Ірина Торенц.

Основний плян для оновлення української кімнати вже виготовлений і переданий керівникам Вейнського університету. Дотеперішня оцінка проєкту Комісією суспільних зв'язків Вейнського університету є позитивною. Велика настінна мапа, яку колись виготовив відомий художник сл. п. Едвард Козак, відновлена його сином-художником Яремою Козаком і готова до поміщення на одній з відновлених стін кімнати.

На протилежній стіні буде вмонтована шафа, прикрашена різьбою зі скляними розсувами, в якій будуть зберігатися експонати української спадщини. Буде оформлено велику фреску, яка зображатиме події і постаті з української історії. До виготовлення цього проєкту заанґажовано художника зі Львова Володимира Майорчака.

Вхід у кімнату буде також прикрашений українськими взорами. При вході до кімнати, буде поміщено бронзову таблицю, з прізвищами жертводавців. Безпека і довготривалість є головними вимогами проєкту оформлення кімнати. Коли комісія, покликана створити кімнату української спадщини, закінчить свою працю, тоді українська громада подарує кімнату Вейнському стейтовому університетові. Кімната ця буде яскравою пам'яткою, котра залишиться на багато років. Беручи це до уваги, фонди на створення цієї кімнати мусять бути здобуті серед української громади.

Першу частину здобуття фондів вже проведено. 25 лютого ц. р. улаштовано прийняття в готелі Українського села у Воррені, Миш. Присутні довідались про багатогранні питання, які потрібно розв'язати, щоб довести цей проєкт до його завершення. На столах були розложені експонати праці наших художників, які зображували сучасний стан кімнати, як і також далекосяглі пляни на її відновлення.

Головними промовцями були художники Ярема Козак та Володимир Майорчак. Ця перша спроба зібрання грошей принесла 20,000 дол. Згаданий комітет проєкту став посередником між українською громадою і Вейнським університетом, і дальше продовжуватиме свою працю для зібрання потрібних фондів. Датки, передані Вейнському університетові для відновлення кімнати української спадщини, можуть бути відтягнені (до суми визнаної законом) від федеральних і стейтових податків. Тут належиться підкреслити, що згідно з розділом 501 (с)(3) кодексу податкового уряду (IRS) Вейнський університет є визнаний як добродійна, наукова інституція. Під час вище згаданого прийняття член комісії О. Серафин підкреслив, що побажаними були б датки, зроблені через т. з. „Мечінґ Фондс", котрі існують у багатьох великих фірмах. Треба заохочувати жертводавців, котрі є чи колись були працівниками таких фірм, щоб вони вносили відповідні аплікації для здобуття цих датків.

Українські абсольвенти будуть старатися, щоб кімната етнічної спадщини у Вейнському університеті було визнано історичною пам'яткою. Рівночасно будуть робити старання у Департменті внутрішніх справ США, щоб кімната була в списку історичних місцевостей Америки.

Відновлена кімната української спадщини стане місцем показу української культури не тільки на терені Дітройту, але і всього стейту Мишиґен. Вона зможе служити місцем для прийнять, доповідей, семінарів і т. д. Відновлення кімнати української спадщини є великим завданням для української громади.

Віримо, що наші старання у придбанні фондів сягатимуть поза нашу околицю. Нам потрібна також поміч від наших приятелів, котрі не живуть в Мишиґені, однак які є зацікавлені розвитком української культури. Якщо ви бажаєте нам помогти – будь-ласка! Ваші датки шліть на нижче подану адресу.

Чеки просимо виписувати на Wayne State University – Ukrainian Fund, Stepan Wichar, 39182 Aynesley Dr., Clinton Township, MI 48038-2718. Тел.: (810) 286-6490. E-mail swichar@aol.com

Степан Віхар
Олег Цєплий

Комітет Кімнати української спадщини (сидять зліва): Джін Єльник, Ольга Соловій, Степан Віхар, Ольга Маєр. (Стоять): Том Маєр, Олег Цєплий, Йосиф Єльник, д-р Олександер Серафин, Іван Галич.

КАЛЕНДАРЕЦЬ ПОДІЙ

20–24 червня – 36-та наукова конференція і 29-ті загальні збори Українського Лікарського товариства Північної Америки у Феніксі, Арізона, у готелі Білтмор. Запрошуються усі українські лікарі та їхні родини. За інформаціями телефонувати: 1-888-RX-UMANA.

◆

21-24 червня – літній фестиваль парафії св. Андрія у Блумінґдейлі, Ілл. (St. Andrew Ukrainian Orthodox Center, 300 E. Army Trail Rd.). Початок о 5-ій годині вечора.

◆

23 червня – починається сезон літніх таборів і майстерень на Союзівці. Телефон: (845) 626-5641.

◆

23 червня – доповідь Олексія Гараня (Києво-Могилянська академія) „Чи можуть комуністи і соціялісти прийти до влади в Україні?" в НТШ А (63 Fourth Ave., New York). Початок о 5-ій год.

◆

29 червня – доповідь голови НТШ в Україні Олега Романіва „Найновіші прояви русифікації в Україні" в будинку НТШ в Нью-Йорку (63 Fourth Ave.). Початок о 5-ій годині.

◆

6 липня – мистецька група "Яра" запрошує на ігрища „Старі традиції на старий календар (обряди, ритуали, загальний купальський хаос)" в Нью-Йорку (Community Garden on E. 6th St. and Avenue B). Початок о 8:30 вечора. Вхід вільний.

◆

6 липня – мистецько-літературний клюб, ґалерія „Маяна" і ансамбль бандуристів в Нью-Йорку (136 Second Ave.) запрошують на вечір української ритуальної музики у виконанні Лаврентії Туркевич. Вхід 10 долярів. Початок о 7-ій вечора.

◆

7-8 липня – 51-ша зустріч українців Америки на оселі СУМу в Еленвілі, Н.Й. Тел.: (845) 647-7230.

◆

8 липня – відкриття 34-ої малярської виставки „Ґражда-2001" у Гантері.

◆

До 8 липня триває в Українському клюбі мистецтва та літератури і ґалерії Маяна (136 Second Ave., New York) фотовиставка коштовностей періоду Київської Русі (XII-XIII ст.). Вступ 7 дол.

◆

3, 4, 5 серпня – Український національний фестиваль у Канаді проводить Carpathia Credit Union. Тел.: (204) 622-4600, (877) 474-2683. Факс: (204) 622-4606. E-mail: cnuf@mb.sympatico.ca

14–16 жовтня – з'їзд-зустріч колишніх студентів з табору Міттенвальд на „Союзівці". За інформаціями телефонувати до Михайла Мочули (973)340-8495 або e-mail: mykhaylo@msn.com.

Оголошення в розділі „Календарець подій" вміщуються тільки за умови подання цих оголошень через відділ реклями. В розділі можуть безкоштовно вміщуватися повідомлення про громадські події, що проводяться без оплати вступу. Тел. відділу реклями (973) 292-9800, дод. 3040.

За „круглим столом" в НТШ-А розмова про науку в Україні

Панелісти „круглого стола" (зліва): В. Ісаїв, Н. Кохан, Я. Білінський

НЬЮ-ЙОРК. – Наукове Товариство ім. Шевченка в США не спочиває у своїй діяльності. Доказом цього є не лише щотижневі сходини для широкої публіки із цікавими доповідями, але також активність на науковому полі поодиноких членів, як і провідників поодиноких наукових секцій.

Щоб поінформувати саме про цю організаційну діяльність, а рівночасно нав'язати тісніші взаємини із філіями НТШ-А в різних осередках, 19 травня відбулися інформативні сходини в Нью-Йорку, на яких були присутні члени Управи у повному складі, як також представники осередків.

Декілька годин, проведених разом у дружній виміні думок та взаємному пізнанні, дали нагоду також до вручення грамот подяки за довголітню працю в управі НТШ-А д-рові Мирославові Прокопові, д-рові Іванові Сєрантові і мгр. Ользі Кузьмович.

Завершенням цієї зустрічі був, однак, „круглий стіл" відкритий для широкої публіки. Його організувала секція суспільних наук на актуальну тему: „Вплив науки на укріплення держави в 10-ту річницю незалежности України". У ньому взяли участь як дискутанти проф. Всеволод Ісаїв, д-р Ярослав Білінський, доцент Надія Кохан і Наталія Скочиляс.

Дискусією провадив уміло д-р В. Ісаїв, який на початку ствердив, що наука має так безпосередній, як і посередній вплив на управління державою, але, на жаль, українські політики не звикли пристосовувати до своєї праці висліди наукових досліджень. Д-р Я. Білінський поставив як мотто міркувань відомі слова Т. Шевченка „Якби ви вчились так, як треба", у висліді чого треба доконче виповнити „дірки" в українській національній свідомості. Н. Скочиляс, що довший час перебувала в Україні, зосередила свою увагу на вислідах політичних голосувань, які там відбулися, та ставленні населення до цієї незвичної системи висловлення своїх політичних поглядів.

Цікаві інформації та міркування д-ра Н. Кохан, що працює вже 15 років на філософській катедрі Київського університету. Вона викладає курс української філософії у контексті світової, однак бракує літератури до цієї ділянки, хоч є велике зацікавлення студентів та потреба такий курс продовжувати.

В загальному усі доповідачі, стверджуючи стан науки в Україні, бачили промінчики надії на її вплив на державні чинники та підкреслювали конечність українських шкіл на усіх рівнях, щоб вкінці уряд зрозумів, що „валуївщиною" не можна провадити держави. Підкреслено також конечність переборювання почуття меншевартости у відношенні до вживання української мови та її історії. Тут у підсумках дискусії проф. В. Ісаїв підкреслив важливість родинних впливів, значення „університету бабуні" як джерела українських впливів на молоде покоління.

Д-р М. Трофименко в кінці подякувала проф. В. Ісаєву за організування того цікаво дискусійного форуму, що має не лише наукову, але і практичну вартість.

Ширші інформативні сходини найбільше активних членів проводу НТШ-А, а відтак цікавий „круглий стіл", що подав думки дискутантів на тему впливу науки на укріплення держави, були немов завершенням діяльності одного року обраної в 2000 році управи НТШ-А.

Треба надіятися, що після літньої перерви ця активність розцвіте ще краще та принесе багато цікавих зустрічей, доповідей і виміни думок на актуальні теми.

О. Кузьмович

Учасники річних нарад НТШ-А.

М. Воротиленко очолив відділ КУК

ЕДМОНТОН. – Може, десь в Канаді хтось з новоприбулих українців вже й очолює відділи КУК, але в Едмонтоні до 21 квітня ц. р. ще такого не було. Того дня, на Загальних зборах в залі катедри св. Івана, присутні вибрали головою українця з „четвертої хвилі" (прибув три роки тому з дружиною і трьома дітьми) Миколу Воротиленка, дотеперішнього представника від Українського Національного Об'єднання (УНО). Заступниками вибрано Володимира Марича, Любу Бойко-Бел і Любу Федущак, секретарями залишилися Дмитро Петрів (рекордовим) і Маркіян Ковалюк (кореспонденційним), а Іван Максимів залишився скарбником. До управи ввійшов також Степан Романюк, а Євген Горнофлюк, Александра Цибульська й Оксана Хом'як-Енслен були вибрані до Контрольної комісії. Від Номінаційної комісії звітував В. Марич.

Зі звіту членів управи присутні пригадали собі, як працював Відділ КУК, як активною була українська громада в минулому році, а зокрема – скільки разів доводилось голові та членам управи ходити на різні наради, „річчя", концерти, імпрези, зустрічі. Після зборів відділу відбулися ще Загальні збори „Добродійного товариства". До дирекції цього товариства були вибрані: на 3 роки – Л. Федущак, М. Воротиленко і М. Ковалюк, на 2 роки – С. Романюк, Д. Петрів і С. Кобилко, а на рік – В. Марич, С. Коваль та І. Максимів. Скарбник, секретарі і Контрольна комісія „Добродійного товариства" ті самі, що у Відділі. Відділ 19 серпня відзначатиме в Парку Гавреляка 10-річчя незалежної України. Представники від різних організацій з нагоди 60-річчя КУК дали відділові повний „вотум довір'я" на майбутнє. Українська громада Альберти під час останніх 60 років „не спала", про що свідчать двомовні школи, Канадський інститут українських студій, Село спадщини української культури, Катедра фолкльору ім. Гуцуляків, мова й історія України на Альбертському університеті, екомузей „Калиновий край" і 12 послів чи міністрів українського роду в Альбертському парляменті.

Петро Саварин

Управа Відділу КУК в Едмонтоні на 2001 рік. Посередині – Микола Воротиленко, голова.

Вшанували пам'ять Головного Отамана Симона Петлюри

МІННЕАПОЛІС, Мінн. – В неділю, 27 травня, українська громада в Міннеаполісі вшанувала пам'ять Симона Петлюри, Головного Отамана військ Української Народної Республіки в часах відновлення і збройної боротьби за українську державну незалежність 1918–1921 років.

Ініціятива відзначення історичної постаті Симона Петлюри вийшла від міннесотської філії ОДУМу (Об'єднання Демократичної Української Молоді). Цю ініціятиву підтримало Об'єднання борців Українського Резистансу – група ветеранів збройних змагань в обороні українського народу в часах Другої світової війни.

Цьогорічний травень поєднав дві дати в житті св. п. Головного Отамана: 122-річчя від дня народження і 75-річчя від дня його трагічної загибелі на бруку Парижу. Перед Панахидою в церкві св. Михаїла за спокій душі і вічну пам'ять Симона Петлюри о. Євген Кумка в короткім слові підкреслив, що кожен член нації повинен пам'ятати важливі дати і значні постаті в історії свого народу, бо вони творили світлі сторінки цієї історії, впливали на хід життя нації і на долю майбутніх поколінь, а віддавши своє життя в боротьбі за волю і незалежність свого народу, заслужили на пошану і на вдячність від поколінь прийдешніх. ОДУМівці разом з ветеранами збройної боротьби схилили свої прапори на Панахиді в світлу пам'ять Головного Отамана.

Після церковної Служби відбулася в авдиторії програма, організована силами одумівського осередку. Валентина Яр, голова Товариства одумівських приятелів, відкрила зібрання, зазначивши, що цим зібранням філія ОДУМу бажає відновити традицію відзначення історичних дат в житті української громади. Постать Симона Петлюри ніколи не повинна піти в забуття, бо нація, яка забуває своїх героїв, не достойна бути нацією.

Головну доповідь висловив одумівець Юрій Педенко. Він підкреслив, що філія ОДУМу Міннесоти хоче закликати українську громаду до згадки про недалеку історію нашого народу та віддати належну пошану борцям, які в збройній боротьбі за державність України проливали кров і жертвували своє життя за неї. Симон Петлюра є одним з великих синів народу і як провідник проголошеної в 1918–1921 роках незалежної Української Народної Республіки все своє життя присвятив праці і боротьбі за неї і загинув за неї.

Його життя є прикладом для нас всіх. Тепер ми живемо в часах, коли Українська держава існує, як незалежна – зі своїми кордонами, своїм урядом, парляментом, військом та іншими атрибутами держави. Та все ж ми відчуваємо, що там бракує героїчного петлюрівського духу, духу патріотизму, відданости, якими встелився шлях нашого народу в минулому. Теперішнє обличчя незалежної України не є таким, яким бажав би бачити Симон Петлюра. Тому боротьба триває і буде тривати, аж поки державницькі ідеї Симона Петлюри будуть досягнені.

Симон Петлюра в часописі „Тризуб", 22 січня 1926 року, всього чотири місяці перед смертю, написав для нас святі рядки. „Пам'яті поляглих за державність". В них він закликав нас завжди пам'ятати лицарів і мучеників великої ідеї боротьби за вільну Україну. Чотири місяці пізніше, 25 травня 1926 року, Симон Петлюра прилучився до своїх лицарів боротьби за волю України. То ж пам'ятаймо їх і його, бо у цій пам'яті – джерело нашої духовної сили. В товарисьскім обміні думок і похвалах філії ОДУМу за ініціятиву відзначення вкладу петлюрівського періоду в здобуття української державности закінчився цей вечір.

Анатолій Лисий

Корисна справа - день „Діброви"

19 травня, члени Дітройтської Округи УНСоюзу та оселі „Діброва" упорядкували громадську оселю до нового літнього сезону. На фото: учасники дня „Діброви".

О. Серафин

1941 рік...

(Закінчення зі стор. 9)

липня за наказом Сталіна були страчені за провал оборони генерали Павлов, Климовських, Григор'єв, Коробков та інші.

Фронти котилися крізь українські села, несучи мирному населенню смерть, руїну і злидні.

Наприкінці липня поблизу Умані були оточені і знищені 6-та і 12-та армії, в полон потрапило близько 100 тисяч вояків. За усі сталінські авантюри довелося платити життям вояків, серед яких українці посідали відчутну частку. З перших днів війни „особливі відділи НКВД" у війську і в тилу розпочали масові розстріли вояків і цивільних людей за необережні розмови, які вважалися проявом зради.

Німці наближалися до Києва, який Сталін наказав утримувати за будь-яку ціну. У вересні німці зайняли місто. Численні великі будівлі в центрі Києва, що мали значну архітектурну цінність, були знищені потужними вибухами. 1 листопада було зруйновано будинок міської Думи, 2-го – поштамт, 3-го – Успенський собор у Лаврі. Вибухівку було закладено перед відступом Червоної армії і підірвано радіосигналами. Німцям вдалося виявити плян мінування і почати знешкодження зарядів. Командир зондеркоманди 4а доповідав своєму командуванню, що тільки з Будинку вчителя було вилучено 3500 кг вибухівки.

Війна збирала криваве жниво. Впродовж 1941 року втрати радянського війська вбитими, пораненими і полоненими сягнули 8 млн. осіб – не менше двох третин його чисельности на початку війни. Німці за цей час втратили 831 тисячу вояків. Червона армія втратила також 20.5 тисячі танків (90 відсотків їх числа), 101 тисячу гармат і мінометів з 113 тисяч їх загального числа. 10 тисяч літаків були знищені до 10 серпня – практично уся авіяція на заході країни. Вермахт втратив 3,730 танків і 4,643 літаки, але частина з них була пізніше відремонована і повернута в стрій.

Червона армія, відступаючи, такої можливості не мала. Сталін був заклопотаний безсиллям Червоної армії в оборонних боях, масовими переходами у полон її вояків. 13 жовтня 1941 року у підрозділах зачитали наказ, у якому говорилося: „Боягузів і панікерів, які покидають поле бою, відходять без дозволу зі зайнятих позицій, розстрілювати на місці". Цей наказ, відомий за його заключними словами „Ні кроку назад!", викликав величезні жертви.

Великою кров'ю, не цінуючи людського життя, зі застосуванням примусу, командуванню Червоної армії вдалося зупинити німецьке військо, а згодом розпочати наступ. Бездарно сплановані наступальні операції 1942 року під Харковом і в Криму обернулися черговими поразками і великими втратами.

Комуністичні правителі, налякані німецьким наступом, вдалися до символів і гасел, які самі ж відкидали у минулі роки. Знову було повернуто до ласки Православну церкву, війну з німцями проголошено Великою Вітчизняною, встановлено ордени на честь відомих полководців минулого, серед яких був і гетьман України Богдан Хмельницький. Комуністичні ідеологи розгорнули діяльну пропаганду, на яку не шкодували грошей. Обдаровані композитори і поети творили патріотичні пісні, кіномисці знімали фільми про війну, письменники видавали численні твори, у яких оспівували героїв.

Ще й досі уцілілі учасники війни не збагнули жорстокої правди про 1941 рік і перебувають у полоні давніх стереотипів. Газета українських соціялістів „Товариш" у кожному числі друкує спогади свідків про 1941 рік. Василь Загорний з Черкас, який зустрів війну у складі мотострілецького полку в Естонії, пише, що їхнім завданням стала у червні 1941 року боротьба „з націоналістичними бандами", тобто з естонцями, які повстали проти непроханих гостей зі Сходу. Киянин Іван Артеменко служив у складі новозформованої 26-ої армії, яка зосередилася поблизу від кордону. За кілька днів до початку бойових дій він виїздив на розвідку до Перемишля, де переконався, що німці готові до бою. Чому Загорний опинився в Естонії, з яким завданням армія Артеменка вийшла до кордону? Колишні вояки й досі не запитали про це в істориків...

Впродовж 1941 року посилювали свою чорну діяльність в Україні особливі відділи НКВД і „Смерш" („Смерть шпигунам"), формувалися штрафні (карні) і штурмові батальйони, з цивільного населення творилася Трудова армія. Кого не вбили німці, тих вбивали або замучували більшовики. Загалом за роки війни Червона армія втратила, за оцінками російського історика Бориса Соколова, 26.4 мільйона вояків. Якщо до цього додати 17 млн. втрат серед мирного населення, то остаточне число жертв перевищить 43 мільйони. Найбільших втрат зазнала Україна, якою двічі прокотилися два великих фронти.

Історики визнали, що доля Другої світової війни була вирішена на Сході, тут сталися її найбільші події. Тим Сходом була Україна, її народ. Те, чого не встигли доконати репресивні органи комуністичного режиму, довершила війна. Тому 22 червня 1941 року має стати днем скорботи і плачу за тими, хто зі зброєю в руках був змушений захищати нелюдський режим, котрий завдав йому стільки горя. А також днем слави і пам'яти тих, які не скорилися і стали до безнадійної, а тому героїчної боротьби проти обох воюючих сил.

УКРАЇНА І СВІТ

Відзначили 58-му річницю створення дивізії „Галичина"

ЛЬВІВ. – 28 квітня відбулися загальні збори львівської станиці Галицького Братства. Збори ми присвятили на відправу Святої Літургії в церкві св. Юра, за тих, які полягли в боях під Бродами, в лавах УПА, в каторжних таборах ҐУЛагу, тих, що померли вже в своїх домівках, а також за здоров'я тих, що ще живуть і працюють для побудови нашої Української держави.

Гарний сонячний день, тепло, і побратими поволі збираються на подвір'ї біля церкви. Приїхали автобуси з Дрогобича, Тернополя та Івано-Франківська, так що зібралось нас усіх 141 колишній вояк. Минулого року було нас понад 200 побратимів. Що ж, минулого року померли 51 побратим з членів Галицького Братства, а ті, що остались, знеможені різними хворобами. Багато, хоч і підпираючись паличками, гордо з піднесеною головою прямують на збірку. Сотня шикується і організовано заходить до церкви з прапорами станиць, державним та юнацьким. Рівно о 10:00 год. ранку о. Володимир Кешич починає правити Святу Літургію. Після закінчення Служби Божої йдемо з прапорами походом до пам'ятника Т. Шевченкові, де побратим Б. Стасів коротко розповів, як організувалась в 1943 році дивізія „Галичина". Зробили на пам'ять групову світлину і запис на відеокамеру. Через кілька днів деякі фраґменти з церкви було показано на телебаченні Львова. По закінченні бажаємо собі взаємно здоров'я і дочекати 59-ої річниці створення дивізії.

Члени Галицького Братства на відзначенні 58-ої річниці створення Дивізії „Галичина" у Львові.

Михайло Бендина,
голова Львівської станиці

Науковий міст в Україну

ВІННІПЕҐ. – Відстань між Канадою і Україною становить понад 6,000 кілометрів, але кожне добре діло ту відстань... зменшує. Своєрідне корисне діло започаткував у Вінніпезі інж. Володимир Музичка.

На початку 90-их років В. Музичка відвідав родину в Україні, а також як інженер електроенерґетичної компанії Манітоба Гайдро погодився бути дорадником обласної адміністрації Львова із питань гідроелектростанції у Карпатах. При нагоді відвідав окремі школи і зрозумів, що вони відчувають велику недостачу книжок, комп'ютерів і навіть паперу і олівців...

Інж. В. Музичка вирішив по змозі допомогти. Повернувшись до Вінніпеґу, він зібрав і вислав понад 350 кілограмів технічних книжок до Львівського Ліцею фізики і математики у 1996 році. Інж. В. Музичка батько двох дітей: сина Олександра і доньки Моніки. Народжений у Канаді. Після приїзду з України заявив: „Тут, у Канаді, ми не можемо навіть собі уявити, який легкий доступ мають наші діти до комп'ютерів, Інтернету, бібліотек, книжок і підручників".

Під час чергової поїздки у 1999 році в Україну інж. В. Музичка відвідав одну з найкращих комп'ютерних шкіл і був здивований. Коломийська колеґія комп'ютерних наук, яка готує дослідників і програмістів, відчуває серйозну недостачу книжок, комп'ютерів тощо...

В. Музичка знову вирішив допомогти. Як абсольвент Манітобського університету, звернувся до бібліотеки інженерного факультету і з допомогою професора д-ра Дімоса Полізойса зібрав понад 550 кілограмів технічних книг і підручників. Він вважає, що „молодь – це нове покоління дослідників, інженерів, керівників, це запорука кращого економічного майбутнього", і він бажає підтримати цей потенціял.

Технічні англомовні книжки і підручники дають нагоду вивчати англомовну термінологію, а це відкриває двері до технічної інформації Заходу. Це також прискорить перехід України на західну технологію і методи та наблизить її до світового рівня.

Зібрана технічна література запакована, заадресована і жде висилки, а задля того потрібно трохи фінансової допомоги.

Канадсько-Українська Фундація погодилась адмініструвати збірку, і кожному, хто вишле пожертву на висилку книжок, пішле посвідку звільнення від податків. Допоможімо здійснити це розумне діло! Усіх, хто бажає допомоги, просимо звертатись до: Canada Ukraine Foundation – Books to Ukraine, 456 Main Street, Winnipeg, Manitoba R3B 1B6.

За додатковими інформаціями звертатись можна до інж. В. Музички на тел.: (204) 339-5700 або на Інтернеті: ange/fire.com/bc2/books to ukraine

мгр. Йосип Демко
demko@home.com

Інж. В. Музичка

Комп'ютери – від „Кобзаря"

ЛІҐАЙТОН, Па. – З ініціятиви і під проводом інженера Ореста Ганаса створилася група професійних ентузіястів, яка займається збиранням, удосконаленням і висиланням комп'ютерів для потреб в Україні. Гурт тих ентузіястів назвав себе товариством „Кобзар". Його головою є згаданий інж. О. Ганас, якому допомагають професіоналісти, переважно знавці комп'ютерної технології. Члени цього товариства одержують вживані комп'ютери від індивідуальних осіб і різних американських підприємств. Ці комп'ютерні знавці перевіряють, обладнують новими компонентами і висилають в Україну до середніх шкіл, університетів і публічних бібліотек.

Товариство „Кобзар" закликає всіх людей доброї волі дарувати свої вживані комп'ютери (особливо Пентіюм-1, останні моделі PC, або подібні моделі Апл), які це товариство зробить ефективними і вишле їх в Україну. Сама висилка такого комп'ютера в Україну коштує 200 дол.

Жертводавці, які подарують 200 дол. на цю програму, можуть подати адресу школи, яку вони колись відвідували, і такий комп'ютер буде доставлений до цієї школи. Рівночасно з комп'ютером буде подано ім'я жертводавця, яке висітиме на стіні біля подарованого комп'ютера.

Особи, які готові підтримати цю програму, можуть звертатися за додатковими інформаціями до інж. Ореста Ганаса на адресу: Kobzar Society c/o Mr. O. Hanas P. O. Box 331 Lehighton, PA 18235, або телефон/факс: (610) 377-3883.

Методій Борецький

Генеральний консул США в Баварії Роберт Беме виступив в УВУ

МЮНХЕН. – В середу, 16 травня, в рамках постійного університетського семінару УВУ, відбувся виступ Генерального консула США в Мюнхені, Роберта Беме (Robert W. Boehme). Консул Беме, який при кінці минулого року був призначений до Мюнхену, є досвідченим дипломатом, який уже понад 20 років служить американській державі в різних країнах світу. Його представив ректор УВУ проф. Леонід Рудницький.

Генеральний консул Беме добре ознайомлений з економічною і політичною ситуацією в Україні, бо служив економічним дорадником при американській амбасаді в Києві 1995-1997 роках. Він докладно і цікаво розповів присутнім про свої враження під час перебування в Україні. Звичайно ж, все ним мовлене носило неофіційний, особистий характер і не конечно віддзеркалює погляди американського уряду.

Виступ почав кількома реченнями українською мовою, за що отримав щирі оплески. Краса України зачарувала консула, а невичерпні скарби української культури зробили на нього велике враження. Консулові впала у вічі двомовність в Україні, і він скоро навчився відрізняти тих, які говорили „цікаво" і тих, які говорили „очень інтєресна". Р. Беме зупинився на історії України, вказав, яких переслідувань зазнали культура, релігія і мова українського народу. Згадав про вдоволення, яке викликала в світі відмова України від ядерної зброї. Окремо зупинився на труднощах в ділянці свободи слова в Україні. Відверто говорив про економічні проблеми в Україні, приватизацію, про корупцію та інші явища, які кореняться ще в колишній совєтській системі. Підкреслив, що США зацікавлені різними програмами допомогти будувати незалежну, демократичну, цивілізовану квітучу Україну, бо це також лежить в інтересах США. На його думку, Україні слід позбутися залежности від економічної і фінансової допомоги з-за кордону та уможливити більші інвестиції західних підприємств і банків в Україну. Передумовою до цього, вважає Р. Беме, є рішучість молодої держави в настанові проводити реформи, навіть якщо вони є болючі. Він закінчив свій виступ дуже позитивним ствердженням про невичерпний людський резервуар в Україні, добру інфраструктуру і гнучкість населення. Після численних питань ректор подякував прелегентові і вручив йому на спомин „Історію України" Наталії Полонської-Василенко та останнє число періодичного видання УВУ „Studien zu Deutsch-Ukrainischen Beziehungen".

Ректор УВУ проф. Л. Рудницький вручає Генеральному консулові США в Баварії Р. Беме найновіше видання УВУ.

На вечорі були присутні депутат Верховної Ради Михайло Ратушний, Генеральний консул України Георгій Косих, консул Польщі в Мюнхені д-р Пйотр Голема, голова славістичного Департаменту університету Людвига Максиміліяна проф. Ульрих Шваєр, представники громадських організацій Мюнхену, професори і студенти.

О. Рожка

Пластуни мандрують по світі

ПАРСИПАНІ, Н. Дж. – До нашої редакції наспів широкий допис пера Юрія Мончака з Монреалю, який з доручення Пластового Головного проводу відвідав у лютому Австралію, щоб там своїм досвідом допомогти провести Міжкрайовий вишкільний табір для пластунів і пластунок. Допис, повний вражень із щойно пережитого, пересилаємо до використання у „Пластовому Шляху", а тут для інформації наших читачів вміщуємо світлину усіх учасників цього табору „серед евкаліптів та крикливих кукабар", з комендантом табору Богданом Генегою, що прилетів до Австралії зі Львова.

Отже, успішно таборували разом пластуни із Австралії, Канади та України. Як пише автор спомину Ю. Мончак, „в часі табору бачив я дивну австралійську природу, бачив смішних кангурів та валабів, бачив великих трійливих гадюк, саламандрів-скінків, півторасантиметрових мурахів, крикливих кукабарів та кольорових папуг. Це все надзвичайні явища, про які я колись лише читав. Але найважливіше – я пізнав пластову Австралію. Я з нею заприязнився, і тепер мій пластовий дім сягає не лише по цілій Північній Америці та Европі, а через Тихий Океан, ген аж під сузір'я Полудневого Хреста. І в цьому домі є добре".

О. К.

Учасники і провід Міжкрайового вишкільного табору в Австралії у лютому 2001 року.

В Павлодарі освячена українська церква

ПАВЛОДАР, Казахстан. – У 1997 році голова Павлодарського товариства української культури ім. Т. Шевченка Михайло Парипса, перебуваючи в Україні, мав зустрічі з представниками Української Православної Церкви Київського Патріярхату та Української Автокефальної Православної Церкви, зустрівся у Львові з Владикою Української Греко-Католицької Церкви Л. Гузаром і розповів про велике бажання павлодарців започаткувати українську церкву. В 1998 році до Павлодару приїхав Владика Василій І. Медвіт, Апостольський візитатор УГКЦ, і докладно обговорив з українцями Павлодару питання про створення української церкви. У квітні 1999 року павлодарці зустріли отця Іринея і брата Анатолія Главчука, які прибули з України для душпастирського служіння в Павлодарі. Було засновано релігійну громаду, яку очолив Іван Семенюк. За дозволом місцевого римо-католицького єпископа Івана Павла Ленги Богослужіння проводилися в Павлодарському костьолі.

В серпневу пору 1999 року на запрошення Асоціяції українців Казахстану до Павлодару завітали земляки з Америки: Аскольд Лозинський – президент Світового Конгресу Українців та Іван Буртик – голова Ради Оборони та Допомоги українцям Конгресового Комітету Америки. Мгр. І. Буртик, дізнавшись, що українці не мають своєї церкви, пообіцяв посприяти у збірці коштів на будівництво церковці. Після чого о. Іриней, активісти релігійної громади І. Семенюк, Н. Котовська, і не тільки вони, знайшли незавершене будівництво, яке легко можна було перепланувати під церкву. І якраз тоді наші українські брати з Америки передали нам значні суми: Христина Кульчицька, Христина Сеник, Ольга Бережницька, подружжя Іван і Ольга Буртики, різні громадські організації. Освячення храму відбулося 20 травня. Владика Василій Медвіт, який приїхав з Києва, разом з Архієпископом Мар'яном Олесем, Апостольським Нунцієм в Казахстані та Середній Азії, та Єпископом Томашом Петою, Апостольським Адміністратором Астани, виконав почесну місію – освятив храм святих верховних апостолів Петра і Павла. Йому допомагали диякон Михайло, священики о. Іриней Бабінець, о. В. Говера. Хор виконав чимало українських духовних і народних пісень.

Михайло Росошанський

НОВИНИ ЛІТЕРАТУРИ І МИСТЕЦТВА

Малярська виставка „Ґражда-2001"

ГАНТЕР, Н. Й. – Гантер, як український мистецький центр, продовжує діяти. Тут відбуваються музичні концерти і збірні виставки творів малярства. Цього літнього сезону відбудеться вже 34-та виставка під назвою „Ґражда-2001". Особливе значення виставка в Гантері має ще й тому, що проходить вона у відпочинковому осередку, серед чудової гірської природи.

Підставою збірних виставок є принцип толерантности для різних мистецьких індивідуальностей, різних стилів, і водночас важливим є дбати про високий рівень виставок. Цей принцип не завжди легко здійснити, хоч би з тої причини, що дуже часто належна оцінка малярської праці потребує перспективи часу.

Основу виставок в Гантері творили мистці старшого покоління, які здобували мистецьку освіту ще в Україні. Всі вони відійшли з цього світу, але ще представлювані на кожній виставці. Дальші виставки були пов'язані з творчістю мистців молодшої ґенерації, на яких позначився вплив американських мистецьких шкіл.

Останніми роками на виставку в Гантері потрапляють малярські праці новоприбулих малярів з України. У них – жива українська тематика, і це додає особливої прикмети виставці. Дотепер всі виставки в Гантері не виявили яких-небуть захованих почувань і ніхто із учасників виставок не був зацікавленим інструментом соціяльних реформ. Всі учасники люблять малювати, і їхньою метою є принести глядачеві приємний настрій.

Виставку в Гантері відвідує кожного року певна кількість американців, які також купують картини. В довіднику про цікаві об'єкти стейту Нью-Йорк згадується і про унікальну церкву в Гантері і цілий комплекс будівель. Цьогорічна виставка в Гантері відкривається 8 липня.

Богдан Титла

Прем'єра оперети „Хоробрий Півник"

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. – Щоб сприйняти оперету композитора Богдана Янівського зі Львова, яку спонзорував Український Освітньо-Культурний Центр в Філядельфії 9 і 10 червня, треба перейти в ілюзорний світ, де звірі говорять людським голосом, радіють і тривожаться, плачуть і сміються. Це світ казки, світ ментальности дитини, яка радіє і журиться разом з персонажами оперети. Одяг персонажів має атрибути української народної ноші. Режисура була в руках мґр. Івана Праска і Катрі Оранської-Петик – обоє з професійним театральним дозвідом. Вони добилися природного виконання ролей, легкости кроків і жестів юних акторів.

Мистецьких атрибутів додали світляні ефекти, якими керував Адріян Квітковський, як також оркестровий супровід, зарекордований на Україні. Дотепно і з смаком виконала українізовані народні костюми Віра Шембель. Мистецьким керівником хореографічної частини був Тарас Левицький, автор декорацій – мисткиня Галя Гурська-де Васаль. Будова декорацій – Данило Захарчук. Акомпаніямент під час проб – Марія Камінська. Фінансовий директор п'єси – віце-президент УОКЦ Борис Захарчук, артистичне оформлення програмки Марка Клоса. Координатор дітей – Мотря Бойко-Вотерс, фотограф – віце-президент УОКЦ Олександер Михалюк, редактор програмки – д-р Н. Пазуняк. Адміністратор оперети – Орися Гевка. На прем'єру загостив з Вашінґтону Микола Кравченко, культурний аташе Посольства України у США.

Вистава відбулася в Українському Освітньо-Культурному Центрі у Філядельфії і була зфільмована для телепрограми в Україні „Вікно в Америку". Невдовзі почнеться поїздка оперети по Америці і Канаді.

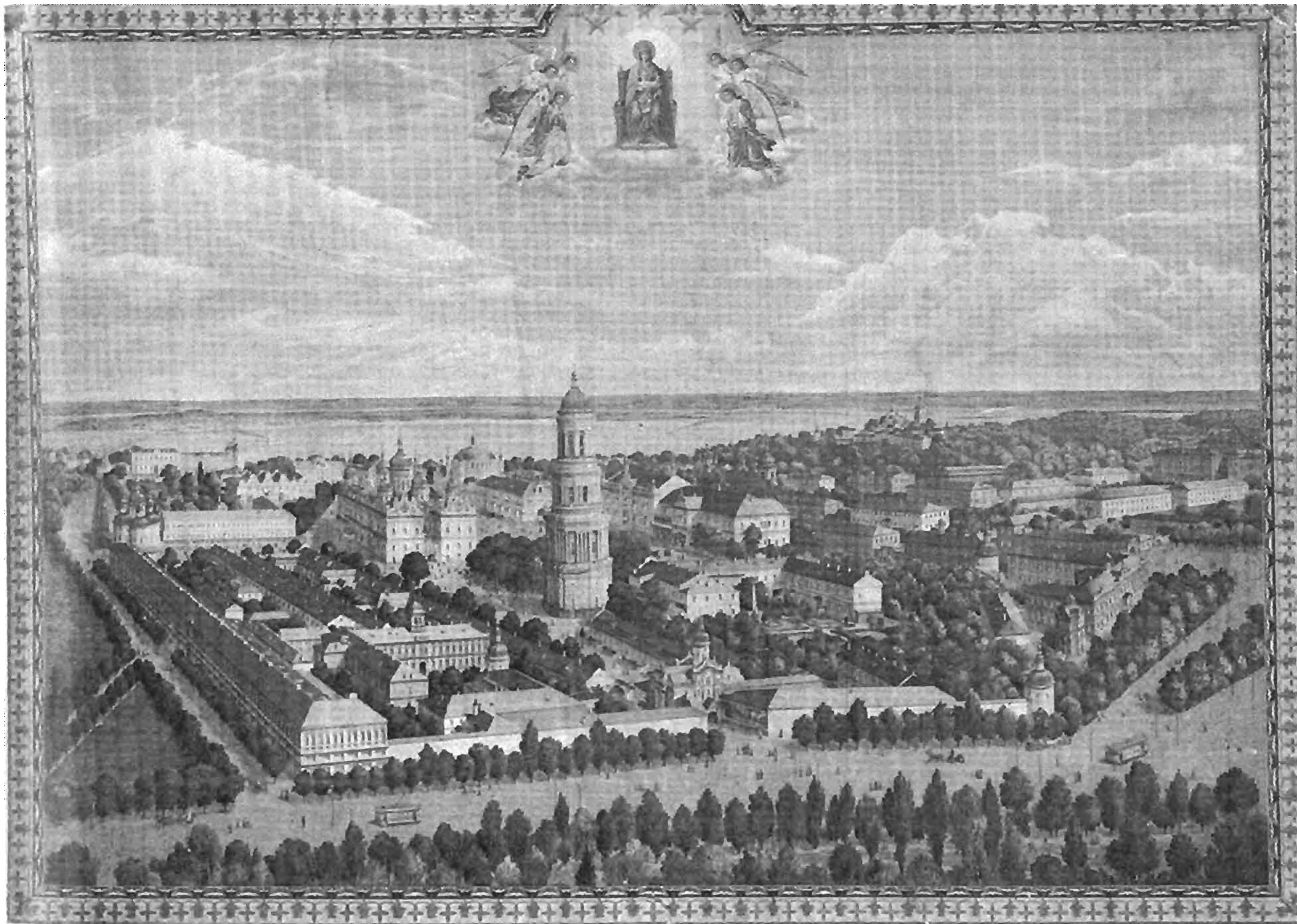
Н. Пазуняк

Пам'ятка архітектури всесвітнього значення

До бібліотеки „Свободи" надійшов фотоальбом „Скарби Києво-Печерської Лаври" („Мистецтво", Київ, 1998). В альбомі вміщено 234 кольорових світлини, на яких відтворено архітектуру Лаври, оздоблення храмів, печери, зібрані в музейних приміщеннях картини і гравюри, старовинні книжки, художній метал, скульптури і тканини. Про них докладно розповідається у статтях-поясненнях науковців. Автор світлин – Валерій Моруженко. Зібрання доповнюють зроблені в Лаврі малюнки Т. Шевченка, В. Тімма.

Славетні українські князі, гетьмани, служителі церкви впродовж століть дбали про розбудову і збагачення Печерського монастиря. Від XVII століття у ньому друкували книжки, тоді ж з'явилася перша школа малярства. Лавра мала свої млини і цегельні, свічковий і пивоварний заводи, угіддя і риболовні озера. 1860 року в Лаврі відкрили народне училище. Згодом тут заснували міську лікарню і аптеку. У 1919 році комуністичні правителі почали пограбування монастиря – вилучили його коштовності, церковну утвар. Того ж року Лавру перетворено на музей. Але й науковці музею були пізніше репресовані. У 1990 році Лавру рішенням ЮНЕСКО занесено до числа пам'яток всесвітньої спадщини.

Л. Х.

Києво–Печерська Лавра на початку XX ст. (хромолітографія).

НОВІ ВИДАННЯ

Кадило істини

У Києві перевидано Біблію в перекладі П. Куліша, І. Пулюя та І. Нечуя-Левицького

Микола Литвин

Колись давно, в незабутній для мене священичій хаті, я вперше, з душевним трепетом, взяв до рук Біблію, перекладену українською мовою Пантелеймоном Кулішем, Іваном Пулюєм та Іваном Нечуєм-Левицьким. Мій внутрішній стан під час читання цієї Біблії годі передати словами. Мені здалося тоді, що це весь мій козацько-селянський рід заговорив на повен голос до мене від імени Бога. Священик розповів мені, що лише за переховування однієї цієї Біблії більшовики або ж давали десять років таборів суворого режиму, або ж ставили до стінки. За нею кадебістські нишпорки полювали по монастирських та церковних бібліотеках і спалювали нарівні з книгами Грушевського, Донцова, Петлюри чи Бандери. Про остракізм, якому було піддано більшовицькою владою Кулішеву Біблію, свідчить той факт, що досьогодні в бібліотеці Української Православної Церкви Київського патріярхату зберігся лише один примірник цього унікального видання.

Біля джерел цього незвичайного перекладу стоять не лише Пантелеймон Куліш, Іван Пулюй та Іван Нечуй-Левицький. Існує гіпотеза, що Тарас Шевченко та Пантелеймон Куліш збиралися разом перекладати Святе Письмо. І гіпотеза ця не безпідставна, адже Шевченко – автор геніяльних переспівів Давидових псальмів, і ніколи, ні в ясні, ні в найпохмуріші дні свого життя не розлучався з Біблією, міг читати напам'ять цілі її розділи. Десятирічна солдатчина та передчасна смерть не дозволили Великому Кобзареві звершити задумане. Тож за повний переклад Святого Письма його побратим Пантелеймон Куліш взявся спочатку самотужки, а потім, збагнувши, що це одній людині не під силу, підпріг до цієї святої справи тоді ще зовсім юного Івана Пулюя, нині відомого цілому світові вченого-фізика, першовідкривача (вони б мали зватися не рентґенівськими, а пулюївськими) променів. Пантелеймон Куліш та Іван Пулюй, незважаючи на вельми солідну різницю у віці, так гармонійно поєдналися, що їхню спільну перекладацьку працю можна порівняти хіба що зі жнивами.

Незабаром Пантелеймон Куліш повертається з Відня до свого хутора Мотронівки, що на Чернігівщині, і не маючи можливости видати перекладене Святе Письмо, кладе рукопис (у буквальному розумінні цього слова) до скрині. Але сталося непоправне: пожежа, що спалахнула на хуторі, знищила скриню, а разом з нею повний переклад (в єдиному примірнику!) Святого Письма. Куліш проте не впадає у відчай (Господи, прости йому всі гріхи вільні і невільні!), починає з пам'яти відтворювати знищений пожежею переклад. На превеликий жаль, смерть завадила великому нашому письменникові вдруге поставити крапку в кінці останнього речення, й Іван Пулюй запрошує Івана Нечуя-Левицького до співпраці. "Біблія" в перекладах П. Куліша, І. Пулюя та І. Нечуя-Левицького побачила світ у Відні 1903 року й тричі після цього перевидавалася: у Відні (1912 р.), Берліні (1921 р.) та Нью-Йорку (1947 р.). Але перевидати її в Україні за совєтського тоталітарного режиму годі було й думати.

Лише за незалежної України ця велика й шляхетна справа стала змістом життя професорів-фізиків Василя Шендеровського та Володимира Козирського, великих українських патріотів, заряджених дивовижною позитивною енерґією й потребою служити матері-Україні. Це Василь Шендеровський і Володимир Козирський захопили ідеєю перевидання Кулішевої "Біблії" в Україні Голову Верховної Ради Івана Плюща, міського голову Києва Олександра Омельченка, професора, віце-президента Українського Біблійного Товариства Дмитра Степовика, керівника апарату Київради Петра Світличного, депутатів Київської міської ради, працівниць Міжнародного Енциклопедичного бюра з фізики Олену Нужну та Надію Мельник. Перевидання Святого Письма благословили у світ Святійший Патріярх Київський і всієї Руси-України Філарет, Верховний Архиєпископ Української Греко-Католицької Церкви Кардинал Любомир Гузар, Митрополит Української Автокефальної Православної Церкви Блаженніший Костянтин. Та не благословив вихід у світ канонічного (тобто повного) перекладу Біблії українською мовою Митрополит Української православної церкви Московського патріярхату Володимир (Сабодан). Не було представника цієї Церкви і на презентації раритетного видання у Київському Національному музеї Тараса Шевченка.

Презентація Кулішевої Біблії відбулася 27 квітня цього року в Києві. Лише день минув відтоді, як люди наші скорботно відзначили чергову річницю Чорнобильської трагедії.

На запитання представника Української Греко-Католицької Церкви отця Богдана Чурила, чому "Біблія" вийшла в світ таким невеликим тиражем, професор Василь Шендеровський відповів:

– Ми будемо старатися через канали Українського Біблійного Товариства у 2003 році, тобто до 100-річчя першого видання Кулішевої "Біблії", ще раз перевидати її, уже масовим тиражем.

До глибини душі зворушив усіх присутніх виступ голови Національної Спілки письменників Юрія Мушкетика. "Святом духу і духовности нашої" назвав вихід у світ Святого Письма в перекладах трьох українських геніїв відомий наш письменник:

– Це ще одне свідчення нашої незборимости, відродження нації.

У справі придбання „Біблії" в перекладах П. Куліша та І. Пулюя можна звертатися до проф. В. Шендеровського. Його київські телефони: (380) 44-265-5571, 44-265-0777, 44-444-1697.

Довідник про Галичину воєнних років

Видавництво Канадського Інституту українських студій видало довідник про Український Центральний Комітет, що працював як представництво українського населення Генеральної губернії (Галичина й землі південно-східної Польщі) за німецької окупації під час Другої світової війни.

Довідник має заголовок „The Correspondence of the Ukrainian Central Committee in Cracow and Lviv with the German Authorities, 1939–1944" (Листування Українського Центрального Комітету в Кракові й Львові з німецькою владою, 1939–1944 рр.).

У ньому видано фоторепродукції значної частини німецькомовного листування з архіву УЦК, що зберігається у Канадському національному архіві в Оттаві. Упорядник і автор передмови д-р Василь Верига.

Документи у довіднику були написані в головному управлінні УЦК у Львові (та Кракові 1944 р.) та чотирьох секторах Генеральної губернії, в яких жили українці: на Підляшші і Холмщині в Люблинському дистрикті (окрузі); вздовж ріки Сян у Краківському дистрикті, в т. ч. в містах Перемишль та Ярослав; на Лемківщині вздовж польсько-словацького кордону, і в дистрикті Galizien (Галичина), який був заснований в 1941 році після німецького нападу на СРСР. Українське населення Генеральної губернії нараховувало більш як пів мільйона людей.

У складних воєнних обставинах, не раз наражаючи себе на небезпеку, працівники УЦК намагалися охороняти українське населення від арештів і надмірних харчових і трудових вимог окупаційних властей.

Документи у довіднику віддзеркалюють проблеми, які УЦК розв'язував, та становлять необхідне першоджерело до історії німецької окупації України.

Довідник (2 томи.), можна набути за 100 долярів (в долярах США поза Канадою) у CIUS Press, 352 Athabasca Hall, University of Alberta, Edmonton, Alberta, Canada, T6G 2E8.

Замовлення і оплату у формі чека, грошового переказу або кредитної картки (VISA, Mastercard) приймаються поштою, телефонічно (780-492-2972) або факсом (780-492-4967). Кошти пересилки становлять 10 долярів.

Канадські покупці зобов'язані додати 7 відсотків до загальної суми за державний податок на товари і послуги. Замовлення з-поза Канади приймаються тільки в долярах США.

КІУС

Костянтин Морозов про себе і Україну

Костянтин Морозов – „Above and Beyond – From Soviet General to Ukrainian State Builder", видання Українського Наукового Інституту Гарвардського університету, 2001, 320 стор., 29.95 дол.

Україна успадкувала від СССР збройні сили, які були наскрізь зросійщеними в наслідку насильницької політики злиття поневолених народів в один „совєтський народ". Важко було сподіватися, що на сцені українського державотворення з'являться генерали, здатні взяти на себе належне завдання – формування нового війська. Але вони таки з'явились і відіграли вирішальну ролю в побудові і закріпленні відновленої Української держави. Одним з них став генерал Костянтин Морозов. Колишній співробітник віце-президента США Ричарда Чейні, коли він був міністром оборони, – Шермен В. Ґарнет в передмові до книжки К. Морозова пише: „Генерал К. Морозов є однією з тих надзвичайних постатей, котрі відіграли вирішальну ролю в трансформації від імперії до незалежности в колишньому Совєтському Союзі. На Заході він є менш знаним, ніж Леонід Кравчук чи Вячеслав Чорновіл, але він є вирішальним у цій епопеї".

Костянтин Морозов народився в селі Брянка на Луганщині у 1944 році. В своїй книжці він присвятив належне місце своїй родині, юності і військовій кар'єрі. В зросійщеному Донбасі він ріс „українцем по стороні мами", хоч в пашпорті його значилося „росіянин". Щойно з початком бурхливих днів 1990-91 років він довідався, що його батько був українцем. Поранений під час Другої світової війни, батько помер рано і Костянтин став помічником матері-учительки, яка була водночас вчителькою Костянтина, сестри Валентини і молодшого брата Євгена. Костянтин уже в середній школі прочитав твори українських клясиків Тараса Шевченка, Лесі Українки, Панаса Мирного.

Ще юнаком К. Морозов мріяв стати летуном, і після середньої школи вступив до Харківського авіяційного училища. Понад 20 років К. Морозов служив далеко від України, але за часів М. Ґорбачова в 1988 році повернувся в Україну на посаду командувача 17-ої повітряної армії. На цій посаді генералові судилося відіграти вагому ролю під час проголошення незалежної України і перетворення 800-тисячного совєтського війська, розташованого в Україні, на Українські національні збройні сили. Костянтин Морозов був першим Міністром оборони незалежної України.

Спомини генерала К. Морозова написані англійською мовою, легко і приємно читаються. Книжка ілюстрована світлинами з життя автора.

Спомини К. Морозова зацікавлять кожного читача, котрий цікавиться проголошенням незалежної Української держави. За книжкою треба звертатись до американських і українських книгарень. Її варто видати і українською мовою.

Михайло Шпонтак

У повідомленнях про нові книжки просимо обов'язково зазначати, де і за яку ціну можна придбати видання.

З ПОМІТНИХ ВИДАНЬ

Антологія віку

На межі тисячоліть львівське видавництво „Літопис" втілило ґрандіозний міжнародний проєкт: воно випустило у світ антологію поезії XX століття в англомовних перекладах – „Сто років юности". Назва – за рядком поезії Наталки Білоцерківець. Упорядники: викладачка Львівського університету ім. І. Франка Ольга Лучук, яка зокрема досліджує україно-американські літературні контакти, в 1999 році була фулбрайтівським стипендіятом у США, та Михайло Найдан – професор славістики Пенсильванського університету (США), поет і перекладач.

На 100 українських поетів – 44 перекладачі англійською. Марта Тарнавська, Юрій Тарнавський та Ліда Палій вдалися до автоперекладу, Оксана Ашер переклала тексти свого батька – М. Драй-Хмари. У довідковому апараті упорядники подали чимало інформації й про перекладачів. Нарешті можна довідатися про тих, що про них колись чув краєм вуха. Наприклад, Стенлі К'юніц, як упорядник збірки І. Драча „Orchard Lamps" (Нью-Йорк, 1978), або – така екзотична постать, як Патриція Нелл Воррен, американка, котра наприкінці 50-их років не тільки вивчила українську мову, але й стала авторкою чотирьох збірок поезій, написаних українською мовою (псевдонім – Патриція Килина). Привертає увагу Віра Річ, англійська поетеса, яка за переклади та популяризацію української літератури в англомовному світі нагороджена літературною премією ім. І. Франка. К. Г. Андрусишин свого часу упорядкував англомовну антологію української поезії XII–XX ст. (Торонто, 1963) і майже повністю переклав „Кобзар" Т. Шевченка, разом із В. Кірконнелом. Як не згадати Я. Ласовського, що й упорядкував і переклав англійською мовою „Вибрані поезії" В. Стуса, готуючи їх до подання кандидатури поета на Нобелівську нагороду.

Нині з'явилися нові імена перекладачів з української. Серед них – Джеймс Бресфілд, який видрукував окремою книжкою переклади з Олега Лишеги, за що отримав в 1999 році нагороду Міжнародного ПЕН-клюбу. Або – Ліза Сапінкопф, котра переклала Оксану Забужко. Чи – В. Черницький, у доробку якого – переклади з П. Карманського та Ю. Андруховича. А ще ж – ціла низка імен: Дж. Кейтс, який за переклади з М. Фішбейна удостоєний нагороди журналу „Agni", А. Мельничук, М. Радмен, П. Пайне, К. Полліт, Р. Джемісон, Дзіня Орловська та ін.

Окремо хочеться згадати про Богдана Бойчука, ключову постать українсько-американського літературного діялогу останнього 30-ліття XX століття. Також – про Віряну Ткач, яка з Вандою Фиппс перекладає українських поетів, а згодом як режисер сценічно втілює тексти у театральних проєктах Мистецької групи „Яра" у Нью-Йорку, пропагуючи у такий спосіб українську поезію серед сучасних американців. У згадуваній антології упорядник М. Найдан постає в іпостасі перекладача, і його донька Ліліяна дебютує у цій якості. Отже, справа оприлюднення українського поетичного слова не стоїть на місці. Наївно думати, що наша поезія переверне світ, одначе маємо дбати про свою присутність у ньому. Зрештою, збірник „From Three Worlds: New Writing from Ukraine" (Бостон, 1996) прихильно зустріла американська критика. Крім згадуваних І. Драча, В. Стуса та О. Лишеги, окремими книжками в перекладі англійською вийшли поезії П. Тичини, Ліни Костенко, М. Воробйова та Оксани Забужко.

Якою ж постає українська поезія XX століття? Антологія дає можливість прозирнути її начебто свіжим поглядом. М. Ільницький, автор передмови, наголошує: українська поезія XX ст. намагалася на національній основі трансформувати динаміку всієї різноманітности стильових видозмін, які розвивалися у світовій літературі. Масив текстів, що увійшли до антології, дає наочно пересвідчитися в єдності літератури, яка не розмежовується на „материкову" та діяспорну.

Як перекладено українські тексти англійською? По-різному. В. Річ перекладає І. Франка у відповідному ритмі й з римами. Назагал, англомовні перекладачі залишають поза переданням рим та ритми оригіналу – як давно вже склалося у світовій практиці. Втрати при перекладі неминучі: це загальновідомо. Певно, це вічна проблема: як перекласти, щоб не обтрусити пилок із метеликових крил поезії?

Поява антології української поезії давно очікувана подія, реалізована, нарешті, ентузіястами. І перекладачами, і видавництвом „Літопис".

Людмила Таран,
„Дзеркало тижня"

Про книжки Е. Вольфа з історії українського та єврейського національних рухів

У дилогії Е. Вольфа, виданій в 2000 році в Єрусалимі російською мовою, йдеться про українські та єврейські політичні партії, історичні обставини, що привели до їх утворення, ідеологічні джерела цих партій, події в Україні у 1917-1919 роках, поведінку українських та єврейських партій під час цих подій. Обидві роботи читаються легко і можуть мати широке коло читачів – тих, що цікавляться лише українською історією, тих, що цікавляться лише єврейською історією, а також тих, що цікавляться історією народів та їхніми взаєминами.

Перша праця зазначеної дилогії (220 сторінок) складається з двох частин: „Український національний рух і українські політичні партії в Східній Галичині та Росії до лютого 1917 року" і „Єврейський національний рух і єврейські політичні партії в Росії до жовтня 1917 року".

У першій частині переказується „Історія русів", вплив якої на українське національне відродження важко переоцінити. Далі говориться про ідеї Кирило-Методієвського братства, українські політичні партії в Галичині (радикальну, соціял-демократичну та Християнсько-громадський союз) і на Великій Україні (Братство тарасівців, загально-українську безпартійну демократичну організацію, Українську радикальну і Українську демократичну партії, Товариство українських поступовців, Революційну українську партію, що в 1905 році була перейменована в Українську соціял-демократичну робітничу партію), Українську соціялістичну партію і Українську соціял-демократичну спілку, а також про ідеї Миколи Міхновського та Українську народну партію. Згадується про Стару та Нову київські громади, діяльність представників українських політичних партій в австрійському парляменті та в російській Державній Думі, поведінку українських партій в Росії під час революції 1905-1906 років.

У 1881-1882 роках смугою „осідлости євреїв" Російської імперії прокотилася хвиля погромів. Одним з наслідків цього було виникнення єврейського національного руху за переселення до Святої землі. Перша алія, себто відносно масове переселення євреїв. почалася вже в другій половині 1882 року. Далі розглядають різні релігійно-політичні течії серед єврейського населення у той період.

Погром весною 1903 року в Кишиневі важко вразив світове єврейство. Під його впливом, з одного боку, почалась друга алія, а з другого – президент Всесвітньої сіоністської організації Теодор Герцль заходився шукати тимчасового притулку для євреїв Східної Европи та Російської імперії, яким загрожувало фізичне знищення.

Особливу увагу автор приділяє 3-му Всеросійському сіоністському з'їздові, що відбувся в листопаді 1906 року в Гельсингфорсі (нині Гельсінкі), на якому російські сіоністи прийняли рішення надалі діяти, як партія та брати участь у виборах до Державної Думи.

У 1904-1905 роках в Росії сталися погроми, після яких було створено „Союз досягнення повноправ'я для єврейського народу в Росії", „Соціял-демократична партія Поалей Ціон", „Сіоністсько-соціялістична робітнича партія", які в квітні 1917 року злились у „Об'єднану соціялістичну єврейську партію" та Єврейську народну партію.

Лютнева революція 1917 року привела до скасування єврейських обмежень, дала можливість євреям брати участь у загально-російському громадському та політичному житті. Доленосне значення для євреїв мала декляраця міністра закордонних справ Великої Британії Артура Бальфура, в якій говорилось, що „уряд його Величности доброзичливо ставиться до утворення національного вогнища єврейського народ у Палестині".

Друга праця дилогії Е. Вольфа „Події на Україні 1917-1919 років та евреї" теж складається з двох книг.

У першій книзі говориться про об'єктивні труднощі, що заважали нормальному розвиткові єврейсько-українських взаємин. Добі Центральної Ради присвячено два розділи, у яких зазначується, що у першому періоді (до вторгнення російського війська) ставлення більшости депутатів Центральної Ради та її уряду до євреїв було, як правило, позитивним; в другий період з цілої низки причин воно стало неґативним. Якщо в першому з цих періодів український уряд беззастережно був готовий боротися з погромами, то в другому періоді такої готовности в нього вже не було. Але ставлення Центральної Ради та її уряду до єврейського відомства завжди було коректним і, в міру можливости, з державної скарбниці йому відпускалися відповідні кошти на допомогу погромленим і на потреби єврейської освіти. Сказане тут стосується й Директорії. Незважаючи на тертя між єврейськими та українськими партіями, Центральна Рада наприкінці свого існування прийняла Закон про національно-персональну автономію, в якому євреї були зацікавлені більше, ніж будь-яка інша національна меншина України. Автор звертає увагу на те, що Центральна Рада, а згодом Директорія, були зацікавлені в тому, щоб в уряді УНР в межах єврейського відомства брали участь представники всіх єврейських партій. За межами цього відомства в урядах УНР різного складу брали участь лише два представники єврейських партій – Моше Рафес („Бунд") як генеральний контролер, та Соломон Гольдельман („Поалей-Ціон") – як заступник міністра торгівлі та промисловости. Слід зазначити, що соціялістичні провідники того часу вимагали, щоб на чолі єврейського відомства стояв соціяліст.

Гетьманат, що прийшов на зміну Центральній Раді, скасував національно-персональну автономію. Він не був зацікавленим, щоб у його уряді брали участь представники єврейських партій. Не був зацікавлений у цьому також і Добровільний режим. Таким чином, співпраця між єврейськими та українськими політичними партіями існувала лише в часи ЦР та Директорії, але й тоді вона мала обмежений характер.

Е. Вольф прагне бути не лише об'єктивним, але й конкретним, остерігаючись, за його висловом, „злочинних узагальнень". Так, наприклад, говорячи про погром у Горностайполі, він не каже, що його „вчинили українці", а каже, що його „вчинив загін Струка", причому скаже сам „загін", а не „банда". Автор вважає допустимою персоніфікацію суспільно-політичних явищ чи рухів, коли вони пов'язані з певною особою. Тому він вживає такі терміни, як „махновщина", „зеленківщина", „григоріївщина", але не вживає термінів „петлюрівщина" та „денікінщина". Замість „петлюрівські війська" він говорить „війська УНР" або „війська Директорії", або „директоріянські війська", замість „денікінські війська" – „добровольчі війська" або „війська Добровольчої армії". Стислість викладу дозволяє Е. Вольфові дати в дилогії досить широку картину подій в Україні 1917 – 1919 роках.

Ці книги можна замовити за 18 (першу) і 48 долярів, висилаючи чеки на ім'я автора до Товариства єврейсько-українського співробітництва: Yakiv Suslensky, Ramot P.O. Box 23021, 97225 Jerusalem, Israel.

Яків Сусленський,
Єрусалим

ІСТОРІЯ І ПАМ'ЯТЬ

Д-р Кость Паньківський виступав на захист народу

Батько д-ра Костя Паньківського, теж Кость, був щирим українцем, мав контакти з такими визначними діячами України, як Борис Грінченко, Олександер Кониський, Сергій Єфремов, Агатангел Кримський, Михайло Драгоманов, Михайло Коцюбинський, Павло Грабовський, Іван Нечуй-Левицький та інші. Його син народився у Львові, 1897 року, і після матури вивчав право в німецькому університеті у Празі, де був головою групи Української поступової молоді. Після закінчення студій став адвокатом у Польщі. В 1924–1939 роках був активним в Товаристві охорони дітей і опіки над молоддю, допомагав інвалідам, головою спортово-туристичного товариства „Плай". Коли у Львові утворилась Українська Національна Рада, почесним головою якої був Митрополит Андрей Шептицький, а діючим – д-р Кость Левицький, секретарем д-р Кость Паньківський.

В роки німецької окупації України д-р Кость Паньківський був головою Українського Крайового Комітету і заступником голови Українського Центрального Комітету. Якраз тоді мені прийшлось не тільки ближче пізнати д-ра Паньківського як людину, але також в тій праці заприятелювати.

Перша моя зустріч з д-ром Паньківським була в Допомоговому комітеті в Криниці, де головою був ред. Степан Волинець, а д-р Паньківський приїздив перевіряти діяльність Комітету. Криниця тоді роїлась від утікачів з України. Над тими втікачами д-р Паньківський, як голова Крайового комітету, мав опіку. Коли у Ваймарі, у Турингії, постав Український Допомоговий Комітет, на голову якого призначили інж. Євгена Пастернака, мене д-р Фіґоль призначив найперше референтом молоді в Берліні, а з Берліну мене вислано до Ваймару на посаду організаційного референта та опікуна втікачів. До Ваймару приїхала вся єрархія Православної Церкви, з Митрополитом Полікарпом Сікорським на чолі, верхівка східньої еміграції з д-ром Андрієм Доленком, полковник Андрій Мельник, провідник націоналістів Степан Бандера і гетьман Павло Скоропадський. Моїм завданням було знайти приміщення для цих груп у селах довкола Ваймару. Головним осередком стала школа, де керівником був полковник Шраменко. Ми з д-ром Паньківським, який також приїхав зі своєю родиною, підшукали відповідні місця для наших провідників. Тут були інж. Юліян Павликовський з дружиною, дир. Мирон Луцький з дружиною, голова УЦК проф. В. Кубійович.

Д-р Степан Витвицький, Іван Мірчук, проф. Зенон Кузеля. Гетьман Павло Скоропадський перед приходом до Ваймару американської армії виїхав до Оберсдорфу у Баварії, до своєї родини, і по дорозі під час нальоту літаків загинув. Також виїхали з Ваймару Андрій Мельник і Степан Бандера. Ми з д-ром Паньківським залишились у Ваймарі до приходу американців і почали організовувати Український Допомоговий Комітет і Червоний Хрест, на що я одержав повноваження від швайцарського Червоного Хреста, яке привіз мені д-р Процик. Д-р Кость Паньківський докладно описував ті часи в книжці „Роки німецької окупації". Д-р Паньківський переповідав мені особисто про зустріч з шефом ґестапо у Львові Кольфом, який був роздратований листом від Митрополита Андрея Шептицького. Кольф дав прочитати того листа д-рові Паньківському. Митрополит писав, що як священик не може не перейматися поведінкою німецької поліції щодо мешканців краю, в першу чергу жидів, над знущанням і розстрілами людей без суду. Як голова Церкви і духовний провідник своїх вірних, він вважав своїм обов'язком просити, щоб української поліції не вживати до акцій проти жидів.

Після цієї розмови німці зажадали припинення діяльности Української Національної Ради. Але контакти з Митрополитом не припинялись. Д-р Паньківський інформував його про всі справи. Сам д-р Паньківський мав вигляд провідника, був поставний, мав відвагу виступати супроти німців в обороні нашого населення. Мені особисто д-р Паньківський оповідав такий факт. Коли німці арештували наших голів комітетів і деяких священиків за слабке постачання німецького війська, д-р Паньківський пішов до шефа німецького ґестапо і сказав йому: „Я завтра йду до лісу в УПА, бо арештували моїх представників і священиків, то звідки я знаю, що ви завтра не прийдете мене арештувати". Кольф заспокоїв д-ра Паньківського і на другий день звільнив арештованих. Д-р Паньківський вмів говорити до німців на користь свого народу.

Д-р Василь Ленцик,
Стемфорд, Конн.

Генерал з Києва, який забагато знав

У дні роботи Нюрнберґського суду над провідниками гітлерівської Німеччини в 1946 році одним з провідних представників совєтського звинувачення був 38-річний генерал Микола Зоря. Йому було доручено допит фельдмаршала Паулюса, представлення звинувачень щодо страти полонених польських старшин у Катині. Коли зайшла мова про докази несподіваного нападу Німеччини, Микола Зоря закінчив промову обіцянкою наступного разу показати, як насправді виглядав цей „несподіваний напад". Увечорі правник розмовляв по телефону з сином, обговорюючи його приїзд після закінчення шкільного року до Нюрнбергу.

Вранці Миколу Зорю знайшли у покої мертвим. На ліжку лежав пістолет „вальтер", на столі – матеріяли наступної промови. Усі папери пізніше зникли, як і гільза від „вальтера"...

Микола Зоря народився 1907 року в Києві. Коли завірюха революції зробила його сиротою, був безпритульним, потім зростав в одному з дитячих будинків Москви, закінчив правничий факультет столичного університету і працював у прокуратурі. Не завжди погляди українця співпадали з офіційною лінією комуністичного режиму. Під час масових репресій не погоджувався з тим, що нещасний випадок на виробництві треба вважати диверсією. Виявляв співчуття до збройного підпілля Польщі в роки Другої світової війни. У розмовах зріднею не приховував, що знає про розстріл поляків в Катині совєтськими карателями. Кремлівські провідники збагнули, що Микола Зоря не тільки знає забагато, але й має свою думку щодо подій.

Коли 14 лютого 1946 року представник СССР Покровський раптом заявив на суді в Нюрнберзі, що поляків в Катині розстріляли німці, присутні були шоковані, але Покровський не спромігся негайно навести докази, тому цю проблему відклали. Москва вирішила, що звинувачення представить Микола Зоря. Але незалежна поведінка останнього змінила пляни Кремля... І сталося. Ніхто не знає – це було самогубство чи вбивство? Сталін, який особисто контролював ці події, наказав поховати Зорю в Німеччині. Медичного обстеження не проводили...

Обставини таємничої смерти відомого юриста українського походження досліджує в архівах його син Юрій Зоря. У день загибелі 38-річного батька Юрієві було тільки сімнадцять років. Про результати своїх досліджень він розповів 2 лютого 2000 року в польській газеті „Нови дзєннік", що видається в Нью-Йорку.

Л. Х.

Село без церкви – як тіло без душі

Праісторія церкви села Чернихів на Тернопіллі сягає сивої давнини. У селі до Першої світової війни зберігався образ, який приніс з Великої України мандрівний чернець. Він ціною власного життя зберіг цю ікону в печері біля статуї святого Івана, під час знищення татарами першої дерев'яної церкви на Бакаївці. На знак вдячности люди назвали поселення – Чернихів. Невдовзі на цьому ж місці збудували монастир, що проіснував до кінця XVI століття. Нині на тому місці зосталися лише врослі у землю надмогильні плити і кам'яні хрести.

Порятована ченцем ікона перейшла святинею до другої дерев'яної церкви, збудованої сельчанами на Замчиську. Однак її чекала така сама доля. Неподалік нинішнього храму постала третя дерев'яна церквиця. У 1761 році протоархимандрит Ігнатій Білинський приніс з Почаївської Лаври чудотворний образ. А 180 літ тому неподалік третьої дерев'яної церкви було покладено перші камені у підмурівки нині діючого храму. Тяжкі були часи, селяни перебували у великих нестатках.

Якось зірвалася страшенна злива. Блискавиці падали, наче хотіли підпалити хати, а громи розкочувалися на Серетом страшною канонадою. Одинокий перехожий у ту негоду несподівано побачив, як у страшному коловороті води, що збігав Ціхоцьким ровом від Старого цвинтаря, котиться якась бочівка. Невідомо звідкіля вирвала її вода, але коли згодом люди відкрили її, то перед їхніми очима постав скарб давніх монет і коштовностей. Сам Господь зіслав допомогу черниіхівчанам. Розпочалося тривале будівництво. Мурували церкву з каменю з черниіхівської Лисої гори. Дах покрили ґонтами. У 1821 році парох о. Олексій Білинський першим переступив поріг новозбудованого храму, з чудотворною іконою Божої Матері в руках, яка несла в собі небесну силу трьох попередніх дерев'яних церков Чернихова.

Відтак отець Іван Гарматій заклав основи просвітницько-культурного життя, розгорнув борню з пияцтвом, від якого страждав тоді Чернихів. На зміну трьом корчмам постають у селі читальня „Просвіти", бібліотека, медичний пункт, кооперативна крамниця. Починають діяти драматичний гурток, великий хор, оркестра, патріотичні об'єднання молоді, Союз українок тощо.

Перша світова війна завдала черниіхівському храмові значних руйнувань. Однак люди невдовзі залічили ті рани. Поміж отих, хто латав бляху на дзвіницях, був молодий Петро Глинський – теперішній мешканець Чикаго, активіст українського церковного руху в США. У страшні часи совєтського безбожництва віру і звичаї мужньо боронив о. Йосип Грицай, його добрими слідами нині іде о. Євстахій Комарницький.

А храм тим часом знову постарів, сирість знищила і розписи, і самі мури. На цей раз руку допомоги подали наші односельці, яких доля змусила покинути рідну землю, але вони залишилися вірними синами й дочками свого села, своєї церкви. З 1994 по 1998 рік на відновлення храму в селі Петро Глинський переказав 1,700 дол., Анеля Глинська – 1,200 дол., Іван Голуб – 1,700 дол., Катерина Поліщук – 750 дол., Михайло Ступка – 700 дол., Петро Шнуровський – 300 дол., Марія Шаблій – 200 дол., Ганна Ясінська – 200 дол., Гуменюк Марія – 150 дол., Борович Андрій – 150 дол., що в цілому склало 5,100 дол. або 2,700,000 гривень.

Майже кожнорічний приїзд на отчу землю добродія Петра Глинського зостається пам'ятним для села. Завдяки його ініціятиві та безпосередньому фінансуванню на дзвіниці Черниіхівської церкви встановлено новий третій дзвін.

Окрім цього, на ремонт церкви передав 750 долярів Іван Млиновський з Великого Глубічка, 100 долярів – Катерина Борович з Австралії, 50 долярів – Софія Чабан. Пожертвували на церкву також Роман Власенко, Марія Іванців. В останній порі отримано пожертву від Ірини Ступки – 200 долярів.

Пожертви наших краян з-за океану, самовіддана праця людей на отчій землі, творчість містців під орудою прекрасного майстра Володимира Косовського, різьбярів, позолотників дозволили в 1999 році знову наповнити духовною енергетикою нашу сільську церкву.

Олег Герман,
професор, віце-ректор технічного університету ім. Івана Пулюя у Тернополі

Добрий початок творчого шляху

ЛЬВІВ. – Обдаровані діти у скульптора Юрія Гав'юка, автора пам'ятника Шевченкові у Львові. Оленка і Микола Гав'юки ледве розпочали свій шлях у світ музики, але вже досягли перших успіхів. Оленка (світлина вгорі зліва) семирічною пішла до музичної школи ім. С. Крушельницької у Львові, а вже на другому році навчання мала сольовий концерт на фортепіяно у супроводі симфонічної оркестри. Минулого року вона стала лавреатом міжнародного конкурсу молодих піяністів „Горовиц – дебют" у Києві. Микола теж пішов до тієї ж школи, але обрав скрипку. Він добре виконує твори Паґаніні, Віталі, Баха.

Надія Рааш

Часопис „Однострій" – не тільки для вояків

Головний редактор українського військово-історичного журналу „Однострій" Сергій Музичук звертається до читачів „Свободи" з проханням допомогти у пошуку учасників і свідків формування у Рівному в 1941-43 роках Вишкільного батальйону для Сходу (полку імені Холодного Яру), а також підрозділів української міліції 1941-1944 років. Адреса журналу: а/с 154, 33022 Рівне, Україна (Ukraine).

З надісланого до „Свободи" числа 4 „Одностроюˮ видно, що цей часопис не є бюлетеном з описом військового одягу, як можна судити з його назви. На його сторінках триває постійне дослідження історії українського війська і військових формувань на терені України.

У цьому числі вміщено дослідження одностроїв юнкерів Миколаївського кавалерійського училища, заснованого у 1865 році, в складі якого була й козацька сотня, розповідь про історію та знаки розрізнення у Галицько-Українському полку імені Богуна (1919 рік). Істориків зацікавлять історії захопленого радянськими „партизанами" у бою з загоном УПА на Волині проєкту знаків рорізнення повстанської армії. Журнал розповідає про історію і знаки розрізнення частин німецької протилетунської оборони „Помічники Люфтваффе", в яких служила й українська молодь, вміщує дослідження знаків розрізнення у формуваннях УНА-УНСО, одностроїв радянських залізничників і українських десантників з Хирова.

Є в часописі статті про кавалерів Залізного Хреста з дивізії „Галичина", розповіді про кавалера Хреста Вікторії Пилипа Коновала з Канади і генерала УГА Мирона Тарнавського.

Такими передбачалися однострої та знаки розрізнення в УПА: 1. Хорунжий. 2. Старший козак. 3. Кокарда. 10-18. Нараменники. 21. Генеральська патка (петлиця).

„Не зломимо...

(Закінчення зі стор. 10)

стислу історію уладу з аналітичними заввагами про його розвиток. В 1930 році польський уряд розв'язав Пласт в західній Україні і Пласт перейшов у підпілля. 12 квітня того ж року був заснований пластовий сеніорат, що гуртував в Пласті виховних дорослих людей. 15 квітня 1930 року створився 1-ий Курінь ім. Тисовського, започаткувавши традицію матірних куренів, яких сьогодні начисляємо 42. Далі „Великий ісход", закінчення війни, відновлення Пласту в таборах Ді-Пі в Німеччині та Австрії. Сеніорат видає журнал пластової думки „Пластовий шлях", де дискутуються завдання і цілі сеніорату.

Виїзд за океан поставив перед сеніорами специфічні завдання. На нових поселеннях вони засновували станиці і школи та вели виховну працю. Виростають і зміняються покоління сеніорів (це вже четверте!), і в дискусіях на Конґресах проявляється різниця в думках, а гасло „Не ти, не я, а ми" часто тратить свою привабливість, бо домінує „я", з жалем ствердила „подруга Ольга". Підсумовуючи сказане, доповідач подала загальне число сеніорату у світі – 2,135, з того за океаном 2000, в Україні 92, а решту в інших країнах. Її турбує питання „Чи зуміли ми перещепити Пластову ідею в Україну?". В Україні є тепер 12 тисяч пластунів, з того тільки чотири сеніори в Проводі. Чи буде продовжуватися там легендарна „Пластова гра" чи треба поміняти гру, запитує вона.

Після обіду відбулася цікава дискусійна лава на тему „Візія Сеніорату", модератором якої була пл. сен. Таїса Ружицька, а доповідачами: пл. сен. Роман Завадович – на тему „Завдання сеніорів", пл. сен. Володимир Дашко на тему „Старші пластуни – сеніори – один Улад?", пл. сен. Ксеня Скрипник-Бубель на тему „Многогранність сеніорів – різні види дії" (доповідь відчитала пл. сен. Софія Скрипник).

Резолюційна комісія під проводом пл. сен. Ореста Джулинського представила ряд резолюцій. Велика Рада привітала ієрархів і духовенство українських церков, члена куреня „Червона калина" Блаженнішого Патріярха Любомира Гузара, Начального Пластуна і Провід Пласту і віддала шану всім сеніорам у 70-ту річницю їхнього Уладу. Велика Рада доручила Головному Проводові разом з матірними куренями виготовити списки усіх діючих куренів, описи їхніх обрядів і традицій для поширення їх в Україні. З семи рекомендацій внутрішнього характеру, заслуговує на особливе підкреслення пропозиція Проводові УПС включитися в акцію перепоховання основоположника Пласту пл. сен. д-ра Олександра Тисовського-Дрота з Відня до Львова.

На пропозицію голови Номінаційної комісії пл. сен. Володимири Прокопець, вибрано Головну Булаву УПС в такому складі: пл. сен. Христя Ковч – Головна Булавна УПС, пл. сен. Олесь Марченко – заступник і референт Куренів УПС, пл. сен. Слава Мисаковець – писар, пл. сен. Уляна Баб'юк – діловод фінансів, пл. сен. Оля Ткачук – діловод відзначень, пл. сен. Роман Барановський – редактор „Сеніорського слова", пл. сен. Таїса Ружицька – член, пл. сен. Юрій Сеньків – член.

Вечором, на бенкеті, Начальний пластун Л. Романків прийняв присягу Головної Булави УПС та виголосив доповідь. Молитву до вечері перевів о. Віктор Назарчик, парох церкви Різдва Пресвятої Богородиці в Ніягара Фалс. Програмою керував пл. сен. Олесь Криськів з України. Був присутній також і пл. сен. Олесь П'ясецький, голова сеніорату в Україні. У веселій частині виступали – пл. сеніори Орест Гаврилюк, Іван Франів і Христя Сохоцька. Було радісно і приємно, та теплі почування передавалися усім. Накінець заспівали „Ніч вже йде...". Прощалися, щоб знов зустрітися.

БУДЬТЕ ЗДОРОВІ!

Поради запеклим курцям

Хоча позбутися цієї шкідливої звички нелегко, все ж багатьом це вдається. Треба тільки хотіти розлучення з цією шкідливою звичкою. Чому шкідливою?

По-перше, запеклі курці живуть в середньому на 22 роки менше, ніж некурці. Щодругий з тих, що курили вже підлітками, помруть у середньому віці, як свідчить статистика. Крім того, цигарковий дим шкодить також близьким, які самі хоч не курять, але вдихають повітря, отруєне курцями. У сім'ї, де є один курець, усі домашні особи отруюються так, ніби вони самі курять. Що ж треба робити, аби позбутися звички до куріння?

Треба визначити день, в який маєте кинути курити. Найкраще поривати з цією звичкою наприкінці тижня, під час відпустки або... застуди, коли цигарки смакують менше. Розкажіть про свій намір родині, друзям, колегам на праці. Попросіть і в них допомоги. Може, вам вдасться вмовити когось із знайомих кинути палити. Разом вам буде легше...

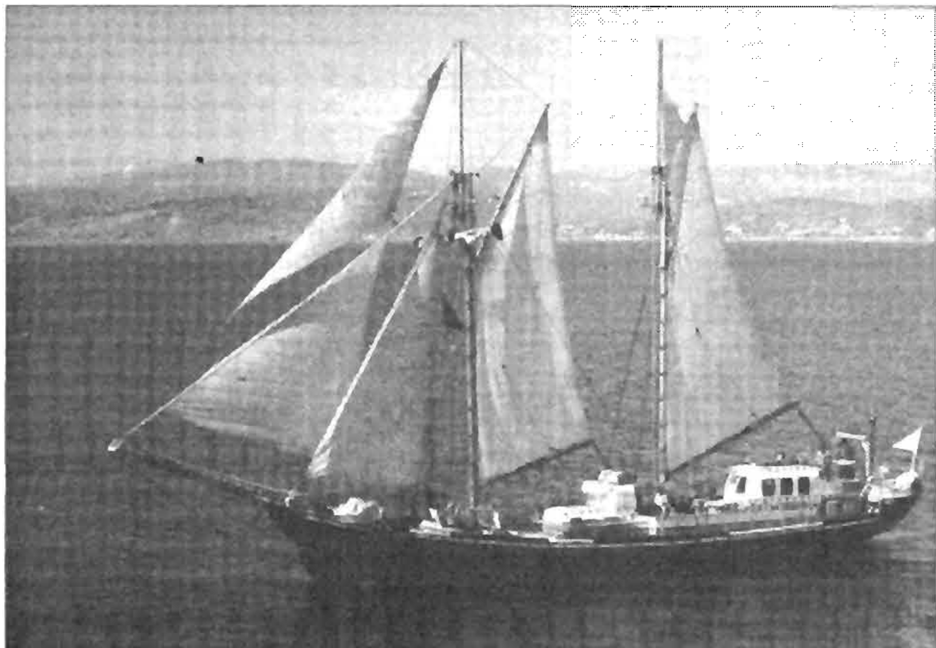
Подумайте, в які моменти найчастіше виникає потяг до цигарки і що можете робити взамін. Якщо курите, щоб зняти напругу, може, вам досить буде прогулянки на свіжому повітрі. Запишіть на папір усі корисні ефекти, які сподіваєтеся отримати після того, як кинете курити (наприклад, збереження ваших дітей від хвороб, заощадження ваших грошей і т. д.). На іншій сторінці перелічіть негативні наслідки. Повісьте цей аркуш у тому місці, де ви перебуваєте більшу частину дня.

Найкраще поривати з цією шкідливою звичкою відразу, в один день. Але якщо це не вдається, можете спробувати зробити це поступово, зменшуючи кількість цигарок. А чи не найголовніше – поборіть у себе нікотиновий голод. І хоч він вам докучатиме деякий час, але з дня на день вщухатиме. Якщо вами оволодіє бажання запалити цигарку, спробуйте застосувати один з нижченаведених способів:

„Гризіть моркву, насіння соняшника, жуйте або хвилину потримайте в роті міцний чай... Виконайте дихальну вправу – відчиніть вікно і глибоко вдихніть носом і видихніть ротом. Повторіть три рази".

Д-р Юліян Мовчан

Вітрильник „Батьківщина" продовжує шлях

Шхуна „Батьківщина"

НЬЮ-ЛОНДОН, Конн. – Перший етап експедиції української шхуни „Батьківщина" "Хай світ пізнає Україну" закінчився на святі вітрильників у Нью-Йорку минулого літа. Після свята в Нью-Йорку Товариство Приятелі Української Експедиції в Коннектикаті, яке очолили Стів Фемяк (голова), Майк Лампарелі, інж. Богдан Лесь, підготувало імпрезу в Нью-Лондоні. На свято були запрошені танцювальні ансамблі „Україна" з Канади, „Золотий промінь" з Гартфорду, хор „Євшан" з Гартфорду. Союз Українок в Нью-Гейвені, який відповідав за павільйон української культури, та Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля підготували прийняття в готелі „Мортон Наянтик".

У день прибуття всіх кораблів до Нью-Лондону відбулось прийняття для всіх капітанів в головній управі. Після цього капітан шхуни Д. Бірюкович прибув до готелю, де на нього чекали. Інж. Б. Лесь привітав капітана і екіпаж „Батьківщини". Козак П. Ващик музикою і співом розважав гостей до пізньої ночі. На другий день почався тижневий фестиваль. Українська програма була найцікавішою. Біля вітрильника „Батьківщина" люди чекали по півгодини, щоб дістатись на палубу. В павільйоні української культури люди оглядали і фотографували експонати про Україну та малюнки українських дітей.

15 газет - місцевих і зі штату розповідали про „Батьківщину" і Україну. П'ять дописів було поміщено в газеті „Свобода". Це все піднесло значення вітрильника „Батьківщина". Чорнобильська фундація зібрала близько 8,500 долярів, за які куплено, відвезено в Україну та встановлено в Рівненській лікарні сучасне обладнання для лікування дітей, які потерпіли від Чорнобильської аварії. Ця сума могла б бути більшою, але фундація не приймала кредитові картки, які вживає кожний американець. Після фестивалю „Батьківщина" перейшла до міста Норвіч, Коннектикат, де її у супроводі суден берегової охорони, під сяйво фейєрверку, на тлі водяних фонтанів, зустріли посадник міста, власник яхт-клюбу, сенатор від штату Коннектикат, інші гості. По червоному килиму українська делегація попрямувала на майдан офіційних церемоній, де відбулося свято. Після цього почалося зимування вітрильника.

6 червня ц.р., опівдні, голова міста Джон Кампер відкрив церемонію прощання. У ній взяли участь М. Лампарелі, Б. Лесь, С. Хом'як, конгресмен Б. Сімонс, Л. Еапело, голова яхти-клюбу Р. Іліяно та багато інших. Американська асоціяція навчальних вітрильників подарувала екіпажеві останнє видання збірника „Sail Tall Ship", куди включена розповідь про шхуну „Батьківщина".

Вітрильник „Батьківщина" починає з американськими моряками-добровільцями другий етап експедиції річкою Гадсон, та Ірі-каналом на Великі Американські Озера, для участи у вітрильному фестивалі „Great Lakes Tall Ships Challenge 2001".

В США „Батьківщина", як представник міжнародного благодійного фонду „Хай світ пізнає Україну", знайшла співучасника - Фонд Допомоги Дітям Чорнобиля, котрий передав кошти для підтримки експедиції. „Батьківщина", у свою чергу, притягатиме людей в портах перебування до пожертв на підтримку дітей Чорнобиля. Шхуна йде з гаслом: „Батьківщина" пливе для дітей Чорнобиля". Ось графік перебування вітрильника „Батьківщина": 3-4 липня - Buffalo, NY; 5-6 липня - Port Colborne, Canada Tall Ship Festival; 12-16 липня - Cleveland, Ohio, Harborfest; 18-22 липня - Detroit, Mich.- Detroit 300 Celebration; 26-30 липня - Bay City, Michigan Tall Ship Celebration; 9-13 серпня - Muskeegan, Ill Tall Ship Festival; 15-18 серпня - Milwaukee, Wisc. Tall Ship Festival; 23-28 серпня - Chicago, Ill. Ukrainian Independence.

Бажаємо щасливого плавання „Батьківщині".

Богдан Лесь

На заході України відкрито новий перехід

ЛЬВІВ. – Напередодні візити Папи Римського в Україну польські та українські прикордонники домовилися тимчасово відкрити додатковий новий митний перехід „Смільниця", аби частково розвантажити перепускні пункти Західньої регіональної митниці в часи перетину прочанами кордону України.

Перехід „Смільниця" Галицької митниці готовий для експлуатації вже три роки. Але це лише з української сторони. Поляки через відсутність і коштів лише тепер розпочали будівництво своєї частини, а завершать його не раніше осені 2002 року. Шлях з України до Словаччини через „Смільницю" є найкоротшим - 92 км (транзитом через Польщу). Зараз відстань між Україною та Словаччиною через інші митні переходи становить 270 км.

Вийшла друга книжка спогадів д-ра Володимира Боднара

У Львові побачила світ друга книга д-ра Володимира Боднара „З моїх життєвих доріг". Перша її частина була видана у 1999 році і отримала схвальні відгуки в українській пресі та у широкого кола читачів. Друга частина книги починається вступом д-ра В. Боднара і упорядника В. Лаби.

Матеріяли у цій книзі тематично об'єднані в шістьох розділах. Перший розділ присвячений відзначенню 50-ліття Пластової Станиці Великого Клівленду, соборному святкуванню українським громадянством 2000-ліття від народження Христа та інших відзначень і ювілеїв. Пригадує автор зустрічі з України та діяспори, зокрема з президентом Києво-Могилянської академії Вячеславом Брюховецьким та Владикою Робертом. Подано інформації про виступи мистців, про виставку картин Богдана Божемського.У другому розділі „Жмутки спогадів" автор розповідає про свого батька о. Євгена Боднара, о. Михайла Жеплинського, про історію мощів св. Йосафата Кунцевича, свої роки навчання у Жовківській гімназії, де його вчив професор Іван Крип'якевич.

Морально-етичні проблеми автор розглядає у третьому розділі книги. У четвертому розділі зібрано рецензії на книги, в яких висвітлюється суспільно-політична діяльність і національно-визвольна збройна боротьба українських політичних і військових формацій, які боролися за волю України. Економічні і політичні огляди наведено у п'ятому розділі книги. Останній розділ книги - некрологи.

Книга ілюстрована фотографіями, має 196 сторінок. Книгу можна набути за 10 долярів у всіх українських крамницях Парми, Огайо, в обох „Арках" (Торонто, Канада), а також у самого автора - Dr. Volodymyr Bodnar, 2631 Robinhood Dr., Parma, Ohio 44134.

Петро Твардовський

СПОРТ

Футбол

Чемпіонат світу 2002: підсумки червневого кола

З часу невдалого виступу національної збірної України в чергових двох іграх відбіркового турніру Чемпіонату світу 2002 усі критики вже встигли донести до народу свої думки і критику на адресу воротаря Олександра Шовковского. На мою думку, тим людям, які вихлюпували свою злість саме таким чином, не місце на стадіоні. Справжній вболівальник повинен любити свою команду і ніколи не виявляти своїх емоцій у такий спосіб. Гравці старалися, але ... не пощастило.

Щодо рівня збірних Норвегії й Велсу... Якби обидві команди в кожній із двох останніх ігор грали з метою перемогти, можна погодитися з думкою, що збірна України зіграла слабкіше свого справжнього рівня і не сильніше суперників. Але Норвегія, а потім і Велс за перемогу не боролися, відряджаючи по 6-8 гравців у свій карний майданчик для того, щоб тільки не програти збірній України! Ні на які творчі дії і командну гру наших суперників не було й натяку!

Норвежці сподівалися, що в результаті якого-небудь єдиного карного чи кутового м'яч залетить у сітку наших воріт. Валійці ж сподівалися на майстерність Ґіґза, якого у Києві вже вдруге раз за сезон „прикривають" дуже щільно.

Суддівство було жахливим. Промінчиком світла виглядає призначення вільного удару у межах карного майданчику валійців. Тактика ж дрібного фолу, яку валійці використовували проти українців, абсолютно не припинялася. Скільки ж потенційно небезпечних атак закінчувалися грубими фолами валійців, а суддя карток не давав! Діставалося багатьом – Шевченкові, Реброву, Парфьонову й особливо маленькому Зубову. Коли б не три суддівські помилки, Україна напевно поділяла б зараз друге місце з Білоруссю. Перша з них – положення „поза грою", якого в українців явно не було. В другій половині Гартсон вхопив за шию Генадія Зубова, але рефері обмежився жовтою карткою... Через півхвилини після голю збірної Велсу збили з ніг Несмачного, але суддя не відреаґував...

Ми нібито маємо трійку супернападаючих: Шевченко, Ребров і Воробей. Ребров і в збірній, і в „Тотенгемі" на полі не грає на позиції чистого нападника. Нападник повинен одержувати передачі з глибини, але лондонський клюб у минулому сезоні був настільки слабкий, що ці самі передачі давати Сергію було просто нікому. От і став Ребров більше відходити назад у пошуках м'яча. Вийшла деяка перекваліфікація.

Шевченко є скрізь: б'є у ворота, йде у боротьбу, стелиться у підкатах... і просто втомлюється більше за усіх. Воробей же просто був не у формі: половину гри з Велсом грав з травмою... А воротар? Чому за цілком достатнього вибору воротарів у воротах стоїть лише один Шовковський?

Отут ми доходимо до численних помилок тренерського штабу на чолі з Валерієм Лобановським. Хотілося б довідатися, чому грає Воробей і напівтравмований Ребров, коли в запасі сидить, справно забиває ґолі за „Динамо" і перебуває в прекрасній формі Мелащенко? Чому використовується Ребров на позиції Яшкіна? Навіщо використовувати правого захисника Парфьонова, що тільки недавно навчився грати центрального, залишаючи в запасі Попова і Лисицького? Валерій Лобановський несе відповідальність не за особисту команду Григорія Суркіса, а за збірну України – національну гордість і надію. Тож має періодично розповідати про те, що з нею робить і плянує робити.

Не пошкодували ті, хто прийшов підтримати збірну України на стадіон „Олімпійський". Вони побачили футбол високої української якости. Вони вдячні футболістам за те, що наполегливо грали в дощ. Вони прийдуть підтримати своїх співвітчизників у грі проти Вірменії, адже вони уболівальники і будуть любити свою команду, не дивлячись на результати. Наша мета – чемпіонат 2002!

Мирослав Рябенко,
Київ

Наступні змагання збірної України:

1-2 вересня	**Білорусь – Україна**
4-5 вересня	**Україна – Вірменія**
6-7 жовтня	**Польща – України**

Чемпіонат світу серед молоді Чилі – Україна – 2:4

Після невдач молодіжної та національної збірних України гра українських юніорів на чемпіонаті світу в Аргентині 18 червня справила набагато приємніше враження. А перемога в стартовому матчі з рахунком 4:2 над одним з фаворитів групи – чилійцями – і взагалі вселяє оптимізм щодо майбутнього українського футболу. Варто зауважити, що українська команда вперше бере участь в фінальній стадії чемпіонату світу. Дебют видався вдалим.

Футболіст донецького „Шахтаря" Олексій Бєлік своєю грою та двома забитими м'ячами-красенями зайвий раз довів, що підростають форварди не гірші за Шевченка. І взагалі збірна України в першій зустрічі показала саме командну гру, завдячуючи якій ми маємо першу перемогу та лідерство в групі С. Вже в середу, 20 червня, українці зіграють з командою Китаю, і цей матч визначить переможця в нашій групі. Нині ж у нашої збірної та Китаю по 3 точки, і українці за рахунок кращого показника забитих м'ячів посідають перше місце.

Обидві команди продемонстрували відкритий та результативний футбол, але українці цього вечора були кращі. На 12-ій хвилині гри Олексій Бєлік з ходу пробив у нижній кут воріт Ерери – 1:0. Андрій Герасименко на 35-ій хвилині, увірвавшись до карного майданчику чилійців, пробив з гострого кута. М'яч, відбившись від ноги захисника, знову влітає до воріт Ерери – 2:0. Після цього суперники активізували свої дії і через дві хвилини вже Руденку довелося діставати м'яч зі своїх воріт.

У другій половині гри ігрова ініціятива перейшла до чилійців. Гравці ж збірної України не заспокоювалися. На 59-ій хвилині Олексій Бєлік після діягональної передачі з лівого краю, в падінні, робить рахунок 3:1. На 79-ій хвилині Валєєв вийшов на ударну позицію – 4:1. Чилійці на доданій хвилині зустрічі зуміли скоротити розрив.

Автоперегони на Хрещатику

Дворазовий чемпіон світу з перегонів „Формула-1" Міка Гакінен (праворуч), чемпіон світу з боксу Володимир Кличко (в авті), тенісист Андрій Медвєдєв (другий зліва) і багаторазовий рекордсмен світу у стрибках з жердиною, член Міжнародного олімпійського комітету Сергій Бубка з унікальним автом-болідом у Києві.

КИЇВ. – Компанія з виробництва тютюнових виробів „Реемтсма-Україна" провела рекламну акцію „West Adrenaline Show", частиною якої були 16 червня пробні заїзди на головний вулиці столиці зірок спорту і шоу-бізнесу на двомісному гоночному боліді McLaren і двомоторному автомобілі Mercedes A-кляси. З цієї нагоди Київ **відвідав** один з видатних автогонщиків сучасности, дворазовий чемпіон світу з кільцевих перегонів у клясі машин Формула-1, фін Міка Гакінен. Між заїздами було продемонстровано широкий спектр автомобілів Mercedes нового покоління. Далі почалися заїзди двомісної машини. Глядачі, що заповнили Хрещатик, були заворожені близькістю чогось, досі далекого і недосяжного, а про щасливців, яким припало випробувати машину, навіть і говорити нічого. Один за одним пасажирами ставали 8 щасливчиків, серед яких відомі українські спортсмени Андрій Медвєдєв і Сергій Бубка, соліст популярної групи ВВ Олег Скрипка і міський голова Олександер Омельченко. На жаль, болід центральною вулицею столиці пілотував не Гакінен, а інший професійний гонщик – Кріс Гудвін, який паралельно з роботою у McLaren коментує перегони для міжнародного каналу ESPN. Опісля відбулася пресова конференція, на якій були присутні Міка Гакінен, міський голова Олександер Омельченко і Володимир Кличко. Міський голова подарував фінові картину зі зображенням Києва, а у відповідь одержав повний гоночний костюм команди, зроблений з вогнестійкого матеріялу „нонекс".

Україна - єдина серед держав СНД, де проходило це видовище. У рамках проведення свята на Европейській площі столиці відбувся концерт, який завершився фаєрверком.

Фото: УНІАН

Бокс

В Белфасті на чемпіонаті світу 9 червня відбулися останні півфінальні матчі. Четверо українців з семи потрапили до фіналу – Володимир Колесник, Олексій Мазикін, Віктор Перун та Володимир Сидоренко. Отже, чотири срібні нагороди чемпіонату світу вже є. Володимир Сидоренко, який став творцем гучної сенсації чемпіонату (переміг чемпіона світу, кубинця Майка Ромеро), цього разу переміг росіянина Георгія Балакчіна – 16-25. У Володимира є реальні шанси перемогти у фіналі. Якщо перемогу Сидоренка проґнозували та очікували, то вихід Олексія Мазикіна до фіналу став несподіванкою. Цей боксер, який виступає у вазі 91кг, в півфіналі переміг кубинця Саго Педро Карріона – 26-20. На жаль, українець Юрій Золотов (вага до 63,5) поступився кубинцю Мартінезові Луну.

Календарець тенісових турнірів – 2001

30 червня –1 липня	– УСЦАК-Схід в індивідуальних і подвійних іграх – Союзівка
1–3 вересня	– крайові чемпіонати УСЦАК – Союзівка
15–16 вересня	– клюбовий турнір КЛК – Союзівка
6–7 жовтня	– осінній турнір „Тризуба" – „Тризубівка"

IOM • OIM

ЧИ ВИ БУЛИ НЕВІЛЬНИКОМ АБО ПРИМУСОВИМ РОБІТНИКОМ ПІД ЧАС НАЦИСТСЬКОГО РЕЖИМУ?

Чи ви були жертвою інших нацистських злочинів, потомком жертв?

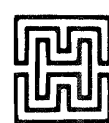
МОЖЛИВО ВАМ НАЛЕЖИТЬСЯ КОМПЕНСАЦІЯ З НОВОГО НІМЕЦЬКОГО ФОНДУ

ПОДИВІТЬСЯ НА НАШУ ВЕБ-СТОРІНКУ, ЩОБ ЗНАЙТИ НАШЕ БЮРО НЕДАЛЕКО МІСЦЯ ВАШОГО ПРОЖИВАННЯ
http://www.compensation-for-forced-labour.org/

German
Forsed Labour
Compensation Programme

IOM заяви мусять бути зголошені до 11 серпня 2001 р.

IOM розгляне вашу заяву безкоштовно.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ

запрошує своїх членів та українську громаду

на доповідь

„НАЙНОВІШІ ПРОЯВИ РУСИФІКАЦІЇ В УКРАЇНІ“

яку виголосить

ОЛЕГ РОМАНІВ

член Національної Академії Наук України, голова НТШ в Україні

Доповідь відбудеться

в п'ятницю, 29 червня, о год. 5-ій по пол.

в будинку НТШ за адресою:

63 Fourth Ave. (між 9 і 10 вулицями), New York, NY.

Урочисте **Відкриття**

Рочестерська

Українська Федеральна Кредитова Спілка

З приємністю повідомляє про відкриття нової філії в

CAPITAL DISTRICT

1828 Third Ave. Watervliet, NY 12189

З нагоди відкриття пропонуємо теперішним та новим членам подарунки, бонуси та багато інших приємних несподіванок в червні.

Години: щосуботи • від 10-ї ранку до 2-ї пп
з понеділка до п'ятниці - за замовленням

Координатор філії - Оксана Евертс * Відділ обслуги – Тарас Мищук
Головне бюро – 824 Ridge Rd. E., Rochester, NY 14621
тел: (518) 266-0791 • безкоштовний: (877) YOUR-UCU (968-7828)
Автом. інформ.: (716) 544-4019 • Факс: (716) 338-2980 •rufcu@frontiernet.net
www.rufcu.org

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА „САМОПОМІЧ“ СИРАКЮЗ, НЬЮ-ЙОРК

211 TOMPKINS ST. Tel.: (315) 471-4074
SYRACUSE, NY 13204 FAX: (315) 474-2328

Вигідні позики на
нові та вживані авта,
персональні позики та
багато інших послуг...

НЕ ДЛЯ ВИГОДИ, НЕ ДЛЯ МИЛОСТИ,
А ДЛЯ ПОСЛУГИ ЧЛЕНАМ

ЗУЗАННА САПОВИЧ

РЕСОРТ НАД МОРЕМ

VILLA LIDIA

128 E. Crocus Rd. • Wildwood Crest, N. J. 08260
Phone: (609) 522-3348

YURI INTERNATIONAL

13 Royal Palm Dr.
Cheektowaga, NY 14225
TRADE, TRAVEL, PARCEL SERVICE
Tel.: (716) 685-1505 • Fax: (716) 685-0987

Пакунки, авіаквитки, доляри, харчі, бандеролі, візи
з Америки і Канади до
України, Росії, Білорусі, Молдови, Балтії, Польщі, Середньої Азії та Кавказу
Відбираємо пакунки від кожного дому в Америці

- Запрошення до Америки, візи в Україну, продовження віз в Америці
- Відвозимо і зустрічаємо на летовищах Львова, Києва, Москви, Торонто і Нью-Йорку
- Допомагаємо полагодити еміграційні справи з „Green Card“

Відеотрансфер PAL/SECAM – NTSC

Дзвінки в **Україну 19¢ за хвилину** • Дзвінки в **Росію 19¢ за хвилину**

За більш детальними інформаціями телефонувати:

(716) 685-1505

E-mail: Yuriinter@hotmail.com Yintl@aol.com

ПАЧКИ В УКРАЇНУ

DNIPRO CO.

В наших крамницях можна придбати авіаквитки в Україну та з України, зробити візи до України. До вибору 99 взірців хусток! Телефонні картки: 60 хв. розмови із Україною за $10.

NEWARK, NJ	CLIFTON, NJ	PHILADELPHIA
698 Sanford Ave	565 Clifton Ave	1801 Cottman Ave
Tel. 973-373-8783	Tel. 973-916-1543	Tel. 215-728-6040
888-339-4776		

“СВОБОДА“ запрошує до праці продавців реклями
Ви можете прислужитися громаді й українській пресі, збираючи реклямні оголошення та передплатників для „Свободи“, а також продавати газету у Вашій місцевості, отримуючи при тому винагороду. За детальними інформаціями просимо звертатися до Марійки Осціславської на
тел.: **(973) 292-9800, дод. 3040**

СОЮЗІВКА • SOYUZIVKA

Ukrainian National Association Estate

Foordmore Road, Kerhonkson, New York 12446
Tel.: (845) 626-5641 • Fax: (845) 626-4638
www.soyuzivka.com • e-mail: sqss@aol.com

ЛІТНЯ ПРОГРАМА 2001р.

П'ятниця, 29 червня
10 веч. – „Midnight Bigus" у Трембіті

Субота, 30 червня
9:30 веч. - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „МОНТАЖ"

П'ятниця, 6 липня
10 веч. –„Midnight Bigus" у Трембіті

Субота, 7 липня
9:30 веч - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ФАТА МОРҐАНА"

Субота, 14 липня
1 по пол. - 5 веч. – Родинний день „Уродини Чемного"
9:30 веч. - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ЛУНА"

Субота, 21 липня
8:30 веч. – Перше місце, Маковицька Струна (Східня Словаччина)
10:00 веч. - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ВІДЛУННЯ"

П'ятниця, 27 липня
10 веч. – „Midnight Bigus" у Трембіті

Субота, 28 липня
8:30 веч. – хор „ДУМКА"
10:00 веч. - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „МОНТАЖ"

Субота, 4 серпня
8:30 веч. – Рома Прийма Богачевська. Танцювальний ансамбль „Сизокрилі"
10:00 веч - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „СВІТАНОК"

Неділя, 5 серпня
ДЕНЬ СОЮЗЯНКИ

Субота, 11 серпня
Вибір „MISS SOYUZIVKA"
10:00 веч. - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ТЕМРО"

Субота, 18 серпня
8:30 веч. – Рома Прийма Богачевська. Танцювальний ансамбль „Сизокрилі"
10:00 веч. - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ФАТА МОРҐАНА"

Субота, 25 серпня
9:30 веч. - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ЛЕГЕНДА"

П'ятниця, 31 серпня
9:30 веч. - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ВЕЧІРКА"

Субота, 1 вересня
8:30 веч. – Танцювальна група „ЮНІСТЬ" з Йонкерсу
10:00 веч. - 2:00 ночі – ЗАБАВА, грають оркестри „ТЕМРО", „ВЕЧІРКА"

Неділя, 2 вересня
9:30 веч. - 1:30 ночі – ЗАБАВА, грає оркестра „ЗОЛОТА БУЛАВА"

Оркестра *„ВІДЛУННЯ" буде грати кожної п'ятниці від 13 липня до 24 серпня від год. 9 веч. до 1 ночі*

УНСоюз уділяє своїм членам

- Перші гіпотечні позички (мортгеджі) на купно власного дому
- На 1 до 3 родинні доми, де живе власник
- По доступних відсотках

Не пропустіть доброї нагоди! Не чекайте!!!

Потелефонуйте сьогодні:

(800) 253-9862 додаткове число **3036**

• ПРАЦЯ •

Потрібна жінка до праці в готелі над морем в Ocean City, NJ.
Тел.: (215) 722-8377
після 6-ої год. веч.

Заопікуюся дітьми у власній хаті.
Тел.: (908) 964-8937

Жінка з України, 59 р., шукає працю по догляду за старшими людьми. Має досвід і рекомендації. Володіє побутовою англійською мовою.
Тел.: (908) 725-7586 Дора

Жінка з України шукає працю по догляду за дитиною або за старшими людьми.
Тел.: (973) 292-1054 Оксана

• НА ПРОДАЖ •

Двокімнатне помешкання в центрі Львова (може бути під „офіс")
Тел.: (508) 788-6390

• РІЗНЕ •

Шукаю особу, яка мешкає в Мериленді, Вірджінії, або Д.К., яка могла б передрукувати 200 сторінок друкованого українським шрифтом матеріялу.
Телефонувати на число:
(202) 333-6369

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ

ВІДСОТКИ НА ПЕНСІЙНІ ГРАМОТИ ВІД 1-го ТРАВНЯ, 2001 р.

Одноразові і гнучкі пенсійні пляни **Відсотки в першому році – нові аплікації** (відсотки гарантовані на один рік)	**6.50%**
Одноразові і гнучкі пенсійні пляни (ІСНУЮЧИХ ГРАМОТ) **$100,000.00 або більше**	**5.75%**
$50,000.00 – $99,999.99	**5.50%**
$100.00 – $49,999.99	**5.25%**
Гнучка 10 пенсійна грамота (в другому році)	**5.50%**

UKRAINE A CONCISE ENCYCLOPAEDIA

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНИ

універсальне джерело знань про Україну!

Це унікальне видання англійською мовою збагатить будь-яку бібліотеку, як приватну, так і публічну.

Том 1 .... 75.00 дол. (було 95 дол.)
Том 2 .... 75.00 дол. (було 95 дол.)
За ДВА ТОМИ – 130.00 дол.

Ціни включають пересилку. Замовлення разом з чеком або грошевим переказом надсилати на адресу:

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.
P.O.Box 280, 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054

Мешканці Нью-Джерзі підлягають 6%-му податкові.

ЗМІНА АДРЕСИ

❑ **„Свобода"** ❑ **„The Ukrainian Weekly"**

СТАРА АДРЕСА:

Число Відділу (якщо член УНС) ....

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

....

НОВА АДРЕСА:

Ім'я і прізвище ....

Адреса ....

....

Зголошення присилати до:
Svoboda/The Ukrainian Weekly
P.O.Box 280, Parsippany, NJ 07054

На зміну адреси проситься долучити $1.00
ПЕРЕВЕДЕННЯ ЗМІНИ АДРЕСИ ТРИВАЄ 1-2 ТИЖНІ